

5000

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

นางมารีณี บุญรอด

**วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2552

**Popular Participation in Procurement System of Sub-District Administrative
Organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

Mrs. Marine Boonrod

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

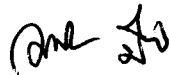
ชื่อและนามสกุล นางมาริณี บุญรอด

แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

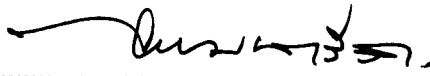
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ปภาวดี มนตรีวัต
2. รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)

..... กรรมการ

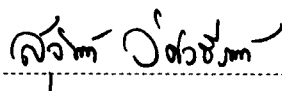
(รองศาสตราจารย์ปภาวดี มนตรีวัต)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)

วันที่ 11 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย นางมารีณี บุญรอด ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ปภาวดี มนต์วิวัฒน์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (3) การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (4) ปัญหาอุปสรรคของมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและแนวทางการแก้ไข

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 428 คน ประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป 391 คน ผู้นำชุมชน 9 คน กรรมการตัวแทนประชาชน 16 คน และข้าราชการส่วนตำบล 12 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์โดยมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชน ไม่มีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับการต้องมีกรรมการตัวแทนในการจัดซื้อจัดจ้าง ในการประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทน ในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง มีความเห็นว่าบทบาทของตนในการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตาม ก็เห็นว่าการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างมีประโยชน์ปานกลาง (2) ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีปัญหาอุปสรรคมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและขนาดใหญ่ (3) การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า กรรมการตัวแทนมีบทบาทค่อนข้างน้อย ไม่มีการเตรียมการก่อนการปฏิบัติหน้าที่ การได้มาซึ่งกรรมการตัวแทนส่วนใหญ่ได้มาโดยการคัดเลือกในที่ประชุมอื่น นอกจากนั้น กรรมการตัวแทนยังมีความรู้ความสามารถในระดับน้อย อย่างไรก็ตาม ผลของการมีกรรมการตัวแทนประชาชนมีข้อดีคือช่วยลดปัญหาความขัดแย้งได้ รวมทั้งส่งเสริมความโปร่งใส ในส่วนของสิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทน พบว่า ได้แก่การเป็นผู้นำของผู้ที่ได้รับเลือก (4) ปัญหาอุปสรรคของมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ได้แก่ ปัญหากรรมการตัวแทนคนเดิมได้รับเลือกซ้ำ เนื่องจากประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วม และปัญหาการที่กรรมการไม่ทราบรายละเอียดข้อมูลและขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเนื่องมาจากการขาดทักษะและการไม่ได้รับเอกสารจากองค์การบริหารส่วนตำบล แนวทางแก้ไขได้แก่ การเพิ่มการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกกรรมการตัวแทน รวมไปถึงการปรับปรุงการทำหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทน นอกเหนือไปกว่านั้นควรส่งเสริมให้มีการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนเป็นรายโครงการของการจัดซื้อจัดจ้าง

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การจัดซื้อจัดจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Thesis title: Popular Participation in Procurement System of Sub-District Administrative Organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Researcher: Mrs. Marienee Boonrod; **Degree:** Master of Public Administration;

Thesis advisors: (1) Papavadee Montriwat, Associate Professor; (2) Dr. Rangsana Prasertsri, Associate Professor

Academic year: 2009

Abstract

This research was to study the 1) popular participation in the procurement of the Sub-District Administrative Organization in Ayutthaya 2) Obstacles of popular participation in the procurement of Sub-District Administrative Organization in Ayutthaya 3) The public representative committee participation in procurement of the Sub-District Administrative Organization in Ayutthaya 4) The obstacles and solutions of the public representative committee in the procurement of the Sub-District Administrative Organization in Ayutthaya

This study is both qualitative and quantitative research. The target group for this research are samples of 428 people, includes 391 general public, 9 community leaders, 16 representative committees, 12 officials of sub-district. The tools used in this research are questionnaires, structured interviews and focus group. The data were analyzed in terms of frequency distribution, mean, standard deviation and content analysis.

The research found that 1) people are not involved about; the perception in the process of procurement, the process of selected the public representative committee for the procurement, and observation of procurement. People commented that their roles in the process of procurements are low levels. However, (2) commented that public participation in the process of the procurements are useful for them in medium level. 2) The Obstacles of public participation in the procurements are the medium level. In addition to, the research found that the small size of sub-district Administrative Organization is more obstacles than medium and large size. 3) The public representative committee participation in procurement of sub-district Administrative Organization, the result found that they involved relatively small in the processing of procurement, lack of preparation for processing, the representative committee have been selected by other meeting, they are also less knowledgeable level. However, the benefits of a public representative committee are to reduce the conflicts among them and promote transparency. In term of the factors that affected to representative committee participation, the leadership of committee, who has been selected, is the main affected to their participation. 4) The obstacles of the public representative committee in the procurement are people elected the same representatives committee because they do not want to participate in the process of procurement, they do not know the process of works due to lack of skills and lack of support document from the sub-district Administrative Organization. The solution include add more public campaign to promote the importance of representatives committee selected, improve the functions of the Sub-District Administrative Organization in promoting the mission of the representatives committee. In addition, should encourage the selection of a public representative committee for procurement as a separate project.

Keyword : participation, procurement, Sub-District Administrative Organization in Ayutthaya

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ปภาวดี มนตรีวัต รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี รองศาสตราจารย์ ดร.รศกนธ์ รัตนเสริมพงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์นราธิป ศรีราม อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อคิดเห็น ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จรัส มะลุลีม อาจารย์ประจำภาควิชาการระหว่างประเทศ และการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนายรัชฤทธิ์ ปนารักษ์ พัฒนาการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ คุณวรภรณ์ ศรีสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่งานพัสดุ องค์การบริหารส่วนตำบลขนุ คุณเบญจพร ชินายศ หัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกรด คุณอุบล ภาคบูรณ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกรด คุณอรุณ คงสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม และคุณศิริรัตน์ สัจญญพล เจ้าหน้าที่พัสดุ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม ที่ให้ความร่วมมือในการเป็นผู้ประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอขอบคุณพนักงานส่วนตำบล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่าน รวมทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เป็นอย่างดี ตลอดจนประชาชนทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

มารีณี บุญรอด

ธันวาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	8
การปกครองท้องถิ่นและการบริหารท้องถิ่น	10
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น	16
การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	21
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ	44
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปการวิจัย	91
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	109
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	110
ข เครื่องมือการวิจัย	112
ประวัติผู้วิจัย	126

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนและขนาดองค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	28
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามขนาดขององค์กรบริหารส่วนตำบล.....	45
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามการเคยเป็นกรรมการการจัดซื้อจัดจ้าง.....	45
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระดับการรับรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนประชาชน.....	46
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามการรับรู้ว่ามีการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนใน การจัดซื้อจัดจ้าง.....	47
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามการรับรู้ว่าเป็นประชาชนทั่วไปมีสิทธิ์เข้าร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง....	48
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการ ประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทน(อบต.ขนาดเล็ก).....	49
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม ในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดเล็ก).....	50
ตารางที่ 4.8 แสดงสรุป จำนวน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วม (อบต. ขนาดเล็ก).....	51
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม ในการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน(อบต.ขนาดกลาง).....	51
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม ในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดกลาง).....	52
ตารางที่ 4.11 แสดงสรุป จำนวน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วม (อบต. ขนาดกลาง).....	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม ในการประชามเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน(อบต.ขนาด ใหญ่).....	53
ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม ในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาด ใหญ่).....	54
ตารางที่ 4.14 แสดงสรุป จำนวน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม (อบต. ขนาดใหญ่).....	55
ตารางที่ 4.15 แสดงสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชามและการสังเกต.....	55
ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เกี่ยวกับ บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก.....	56
ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เกี่ยวกับ บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดกลาง.....	57
ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดใหญ่.....	58
ตารางที่ 4.19 แสดงสรุป ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	59
ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประ โยชน์ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.ขนาดเล็ก).....	60
ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประ โยชน์ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต. ขนาดกลาง).....	61
ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประ โยชน์ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต. ขนาดใหญ่).....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่.....	63
ตารางที่ 4.24 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดเล็ก).....	64
ตารางที่ 4.25 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดกลาง).....	65
ตารางที่ 4.26 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาด.ใหญ่).....	66
ตารางที่ 4.27 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	67
ตารางที่ 4.28 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับระดับบทบาทในการมี ส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนเองในการเปิดซองสอบราคา.....	70
ตารางที่ 4.29 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับการแสดงบทบาท การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา.....	70
ตารางที่ 4.30 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับการใช้ความรู้ ความสามารถของตนในการเปิดซองสอบราคา.....	71
ตารางที่ 4.31 แสดงผลการทดสอบความรู้ ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการเปิดซองสอบราคา.....	72
ตารางที่ 4.32 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับบทบาท การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนเองในการตรวจการจ้าง.....	73
ตารางที่ 4.33 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับระดับบทบาทในการมี ส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง.....	73
ตารางที่ 4.34 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับระดับบทบาทในการมี ส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.35 แสดงผลการทดสอบความรู้ ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการตรวจการจ้าง.....	75
ตารางที่ 4.36 แสดงผลความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของกรรมการตัวแทนประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง.....	75
ตารางที่ 4.37 แสดงผลความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทน ประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง.....	76
ตารางที่ 4.38 แสดงผลความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของกรรมการตัวแทนประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง.....	77
ตารางที่ 4.39 แสดงผลความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผล ต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน.....	78
ตารางที่ 4.40 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วม ของกรรมการตัวแทนประชาชน.....	78
ตารางที่ 4.41 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อบทบาท การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน.....	79
ตารางที่ 4.42 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทน ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง.....	80
ตารางที่ 4.43 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการคัดเลือก กรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง.....	80
ตารางที่ 4.44 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการคัดเลือกกรรมการ ตัวแทนประชาชน.....	81
ตารางที่ 4.45 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการ คัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน.....	81
ตารางที่ 4.46 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา.....	82
ตารางที่ 4.47 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา.....	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.48 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองซองราคา.....	83
ตารางที่ 4.49 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองซองราคา.....	84
ตารางที่ 4.50 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง.....	85
ตารางที่ 4.51 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมของ กรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง.....	85
ตารางที่ 4.52 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง.....	86
ตารางที่ 4.53 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง.....	86

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แสดงแผนผัง ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง	26

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองและการบริหารท้องถิ่นของไทยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีการปฏิรูปการปกครองครั้งสำคัญ โดยทรงริเริ่มให้มีการดำเนินกิจการในรูปของสุขาภิบาลขึ้น ที่กรุงเทพมหานคร และได้โปรดเกล้าให้จัดตั้ง สุขาภิบาลท่าฉลอมขึ้น ณ ตำบลตลาคท่าฉลอม จนกระทั่งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งสำคัญ คือ รัฐบาลมโน โขบхайจัดการปกครองท้องถิ่นเต็มรูปแบบโดยจัดการปกครองในรูปแบบเทศบาลเต็มพื้นที่ประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตยแต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงหันมาถือฟื้นกิจการสุขาภิบาลขึ้นใหม่ และภายหลังได้มีการประกาศจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีก คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้การบริหารระดับตำบลมีประสิทธิภาพ มีความเป็นประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการท้องถิ่น ต่อมาองค์การบริหารส่วนตำบลถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ 326 และมีการจัดตั้งสภาตำบลขึ้นแทน จนกระทั่ง ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยเป็นการยกฐานะสภาตำบลเดิม ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่ไม่มีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทติดต่อกัน 3 ปี ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวแล้วยังมีการปกครองท้องถิ่นลักษณะพิเศษอีก 2 แห่งคือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังไม่มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จนกระทั่ง ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เนื่องจากได้มีการแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนที่จะสนับสนุนให้ประชาชนมีอำนาจปกครองตนเองอย่างอิสระในระดับท้องถิ่นทั้งนี้ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในหมวดที่ 9 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้มีการจัดการปกครองท้องถิ่นภายใต้หลักการสำคัญ “รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น” (มาตรา 282) นอกจากนี้แล้วยังได้กำหนดแนวทางและเงื่อนไขในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นที่ส่งเสริมการ

กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมากขึ้น “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น” (มาตรา 284) “รัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ” (มาตรา 76) ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลถือได้ว่าเป็นการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการดำเนินงานต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้จ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้งบประมาณดังกล่าว มักจะประสบปัญหา ด้านความไม่โปร่งใส และด้านการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นเหตุให้การใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวเป็นการใช้จ่ายงบประมาณอย่างไม่คุ้มค่า ก่อให้เกิดการสูญเสียงบประมาณของประเทศชาติที่ถ่ายโอนลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ที่กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ให้ผู้บริหารแต่งตั้งผู้แทนชุมชนหรือประชาคมที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานที่จะซื้อหรือจ้างครั้งนั้น และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามข้อเสนอของชุมชนหรือประชาชนในเขตพื้นที่ดำเนินการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง คณะละ 2 คน ทั้งคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา และคณะกรรมการตรวจการจ้าง ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนมีส่วนในการตัดสินใจในการกิจของท้องถิ่น มีส่วนในการตรวจสอบถ่วงดุลการทำงาน และเกิดความสำนึกถึงสิทธิหน้าที่ของคนที่มีต่อชุมชน หน้าที่พลเมือง อีกทั้งยังมีส่วนให้การบริหารงานของท้องถิ่นนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากเพียงใดก็จะมีส่วนให้มีการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมากเพียงนั้นอันจะส่งผลให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคม บริหารงานด้วยความ

โปร่งใส สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ได้อย่างแท้จริง คู่มีค่ากับงบประมาณของท้องถิ่นที่ใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการบริการสาธารณะ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน และปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลและแนวทางแก้ไข

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

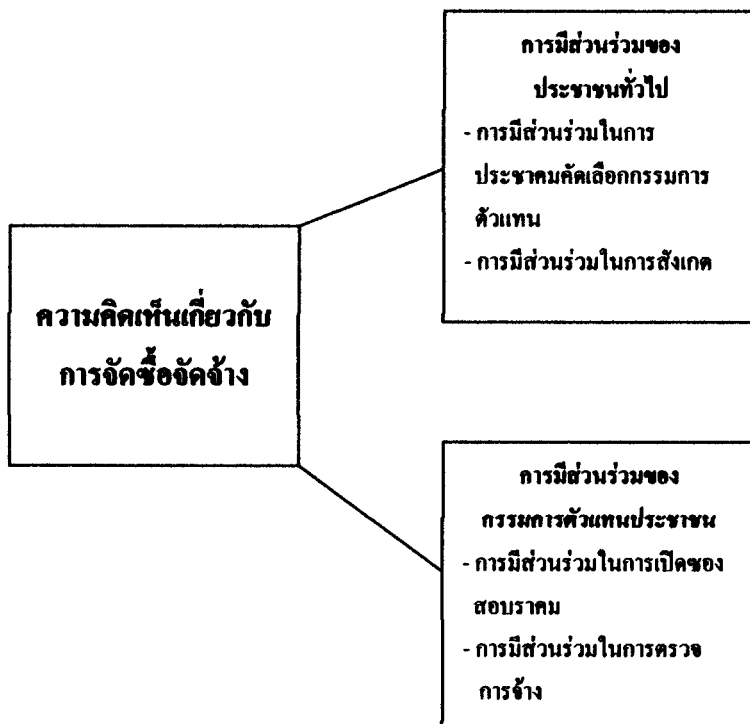
แนวคิดหลักที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (decentralization) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (popular participation) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญในการจัดการปกครองและพัฒนาท้องถิ่น

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค ให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาครับผิดชอบในกิจการมหภาค และภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการได้ โดยกำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านนโยบาย ด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น และด้านประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน มีความโปร่งใส (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2547: 10)

ในส่วนของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้นำระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ดังนี้

- 1) องค์กรประกอบและที่มาของคณะกรรมการในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง (ข้อ 22)
- 2) หน้าที่ของคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา (ข้อ 28)
- 3) หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้าง (ข้อ 48)

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคาและตรวจการจ้าง

4.2 **ขอบเขตด้านเวลา** เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในช่วงปีงบประมาณ 2550 – 2551

4.3 **ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็น ประชาชน และข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

4.3.1 **ประชากรประกอบด้วยประชาชนทั่วไป** จำนวน 17,128 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 68 คน กรรมการตัวแทนประชาชนจำนวน 136 คน ข้าราชการส่วนตำบล จำนวน 38 คน

4.3.2 **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ประชาชนทั่วไปจำนวน 391 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 9 คน กรรมการตัวแทนประชาชน จำนวน 16 คน ข้าราชการจำนวน 12 คน

4.4 **ขอบเขตด้านพื้นที่** เป็นการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ในเขต 3 อำเภอ คือ อำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน และอำเภอพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จำนวน 3 แห่ง ขนาดกลางจำนวน 14 แห่ง และขนาดเล็ก จำนวน 109 แห่ง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **การจัดซื้อจัดจ้าง** หมายถึง การดำเนินการจัดหาพัสดุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547

5.2 **การตรวจการจ้าง** หมายถึง การตรวจที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง ให้เป็นไปตามแบบที่ องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด โดยคณะกรรมการที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้ง

5.3 **การเปิดซองสอบราคา** หมายถึง การเปิดซองที่ผู้เสนอราคายื่นเพื่อเข้าแข่งขันการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีวงเงิน ตั้งแต่ 100,001 บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท โดยคณะกรรมการที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้ง เพื่อคัดเลือกผู้เสนอราคาที่เสนอราคาถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ประโยชน์สูงสุด

5.4 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่กระบวนการที่ประชาชนร่วมคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชน และการที่ประชาชนร่วมสังเกตการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.5 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นชนิดหนึ่งที่ได้รับ การจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538

5.6 การประชาคม หมายถึง การประชาคมเพื่อคัดเลือกตัวแทนการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน และอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

5.7 การสังเกต หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในการสังเกตการเปิดของ สอบราคาและการตรวจการจ้างของกรรมการตัวแทนประชาชน

5.8 ประชาชนทั่วไป หมายถึง ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาด เล็กขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตอำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน และอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.9 ผู้นำชุมชน หมายถึง ประธานประชาคมหมู่บ้าน เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน และ ผู้ใหญ่บ้าน

5.10 กรรมการตัวแทนประชาชน หมายถึง กรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การ บริหารส่วนตำบลที่มีได้เป็นข้าราชการหรือผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.11 ข้าราชการส่วนตำบล หมายถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักงาน ปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วน โยธา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นิติกร นายช่าง โยธา เจ้าพนักงานพัสดุ และเจ้าหน้าที่พัสดุ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 องค์การบริหารส่วนตำบลนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในการจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.2 องค์การบริหารส่วนตำบลนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนเข้าร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.3 องค์การบริหารส่วนตำบลนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.4 องค์การบริหารส่วนตำบลนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.5 องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
2. การปกครองและการบริหารท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น
4. การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย ความหมายของการกระจายอำนาจ ความสำคัญของการกระจายอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งมีผู้อธิบายไว้ ดังนี้

1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

ความหมายของการกระจายอำนาจนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก คำนิยามส่วนใหญ่มีลักษณะที่ค่อนข้างใกล้เคียงกันมีสาระสำคัญ คือ

โกวิทย์ พวงงาม (2542: 27) นิยามว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางให้ไปจัดทำกิจการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระตามสมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องที่ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่นของตนเอง

อุทัย หิรัญโค (2523: 14-15) ได้อธิบายว่า การกระจายอำนาจตามหลักรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารนั้น หมายถึง การมอบอำนาจที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและการปฏิบัติให้แก่หน่วยงานรองลงไป หรือเจ้าหน้าที่ระดับต่ำลงไปที่อยู่ในสายบังคับบัญชา สำหรับการกระจายอำนาจตามความหมายของวิชารัฐศาสตร์ หมายถึงการที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติกระจายอำนาจ

บริหารให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการภายในอาณาเขตของตนโดยปราศจากการแทรกแซง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีอำนาจอิสระที่จะดำเนินการแต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล การกระจายอำนาจจึงเป็นเรื่องของรัฐบาลที่มอบความรับผิดชอบบางส่วนให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น

รศ.ดร. รัตนา เสริมพงศ์ (2548: 66) อธิบายว่า การกระจายอำนาจ เป็นหลักการใช้อำนาจบริหารที่กำหนดให้รัฐบาลในส่วนกลาง ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารประเทศ มอบอำนาจบางประการให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นดำเนินการบริหารกิจการท้องถิ่นของตนเองทั้งนี้ ประชาชนในท้องถิ่นจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจดังกล่าวนี้แทนประชาชนและดำเนินการบริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของชุมชนท้องถิ่นนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

สมชัย ฤชุพันธุ์(2545: 1) อธิบายถึงการกระจายอำนาจว่า สำหรับประเทศไทย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นคือการแบ่งอำนาจรัฐซึ่งขณะนี้รวมศูนย์ที่ส่วนกลางอย่างมาก บางส่วนไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ การกระจายอำนาจที่ถูกต้องไม่ทำให้อำนาจรัฐโดยรวมเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือผลบวกของอำนาจรัฐของรัฐบาลกับอำนาจรัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลังการกระจายต้องไม่มากกว่าก่อนกระจาย

1.2 ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

ในเรื่องการกระจายอำนาจนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจไว้ ดังต่อไปนี้

ลิขิต วีรเวทิน (2525: 3) ได้อธิบายว่า การกระจายอำนาจการปกครอง มีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสรุปได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ (1) การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และการปกครองท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นการปกครองตนเองอย่างแท้จริง และเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (2) การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย โครงสร้างการปกครองตนเอง ที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

สำนักงานการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2547: 4) อธิบายถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจ ไว้ 5 ประการ คือ(1) ลดความซ้ำซ้อนในการจัดบริการสาธารณะ และยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ (2) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และสากล กล่าวคือการกระจายอำนาจเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการจัดบริการสาธารณะและพัฒนาท้องถิ่น (3) เพิ่มบทบาทอำนาจในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา

ให้แก่ประชาชน (4) เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด (5) ส่งเสริมพื้นฐานประชาธิปไตยผ่านการเรียนรู้โดยการกระทำโดยถือว่าการกระจายอำนาจไม่ใช่เป้าหมายแต่การกระจายอำนาจเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

1.3 หลักการกระจายอำนาจ

ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ มีดังนี้ โกวิทช์ พวงงาม (2546: 28)

(1) ได้รับการจัดจ้างโดยผลของกฎหมายให้มีผลเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

(2) มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

(3) มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน จัดทำกิจกรรม และวินิจฉัยสั่งการ ใ้เองพอสมควรด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

(4) หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

(5) ถือว่าให้คนในท้องถิ่นเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลในท้องถิ่นนั้นเองใช้อำนาจที่รับจากรัฐบาลกลางอย่างเด็ดขาด เข้าบริหารงานเองอย่างอิสระเต็มที่เพื่อคนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลกลางไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวเลย เพียงแต่จะไม่เข้าไปละเมิดอำนาจที่ได้รับมอบอย่างเด็ดขาดแล้ว

รศ.ดร. รัตน์ เสริมพงศ์ (2548: 66) กล่าวถึงกระจายอำนาจว่า เป็นหลักการใช้อำนาจบริหารที่กำหนดให้รัฐบาลในส่วนกลางซึ่งอำนาจในการบริหารประเทศ มอบอำนาจบางประการให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ดำเนินการบริหารกิจการท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจดังกล่าวนี้แทนประชาชนและดำเนินการบริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของชุมชนท้องถิ่นนั้นอย่างเป็นอิสระ

2. การปกครองท้องถิ่นและการบริหารท้องถิ่น

การปกครองและการบริหารท้องถิ่นนั้น มีผู้ให้ความหมายอธิบายความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของการปกครองและการบริหารท้องถิ่น รวมทั้งการปกครองและการบริหารท้องถิ่นไทย ไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนมากแล้วเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับแนวคิดในการกระจายอำนาจ ดังนี้

2.1 ความหมายของการปกครองและการบริหารท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีนักวิชาการให้ความหมายหรือคำนิยามไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีลักษณะที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518: 13) นิยามความหมายการปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของคนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

อุทัย หิรัญโค (2523: 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กรมีเจ้าหน้าที่ ซึ่ง ประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้ มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและ จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2526: 8) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึงระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

วิลเลียม วี. สอดโลเวย์ (อ้างในโกวิทย์ พวงงาม 2542: 3) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

เดเนี่ยล วิท (อ้างในโกวิทย์ พวงงาม 2542: 3) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตนเอง

ส่วนความหมายของการบริหารท้องถิ่นนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 46) ให้ความหมายว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางกระจายอำนาจหน้าที่ด้านการบริหารซึ่งรวมทั้งการจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคลและงบประมาณ ไปให้ประชาชนหรือหน่วยการบริหารของประชาชนในท้องถิ่น

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2548: 58) ให้ความหมายว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการบริหารในระดับรองจากระดับชาติหรือระดับรัฐ การบริหารท้องถิ่นเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารประเทศได้กระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองในรูปแบบของ การปกครองท้องถิ่น (local government) ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองตามที่ได้รับกระจายอำนาจจากรัฐบาลจะดำเนินการปกครองท้องถิ่นของตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชนในท้องถิ่น เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินการบริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ ภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

2.2 ความสำคัญของการปกครองและบริหารท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองและบริหารท้องถิ่นนั้นมีนักวิชาการ ได้อธิบายไว้เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันพอสรุปได้ว่า

โกวิทช์ พวงงาม (2542: 8) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองอันจะนำไปสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้แล้วการปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกใน ความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง และการปกครองท้องถิ่นยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

ชวงศ์ ฉายะบุตร (2539: 14) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เป็น สถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้ท้องถิ่นรู้จักปกครองตนเอง (Self Government) เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล สนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต และสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทพึ่งตนเอง

อุทัย หิรัญโค (2523: 6) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง และเป็นการ

ฝึกคนในท้องถิ่นให้รู้จักปกครองตนเอง จึงมีความสำคัญทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถานที่รวมชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของชาติ เป็นชุมชน ศูนย์รวมของสังคม หากหน่วยการปกครองท้องถิ่นบริหารงานมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จะเป็นวิถีทางที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางของสังคม การเมืองตลอดจนการเศรษฐกิจ พาณิชยกรรม และการศึกษาในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันมาก

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2528: 6-7) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเองมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่คุณอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาส เลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งเป็นการฝึกให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทน ที่เหมาะสม สำหรับผู้ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ ความสามารถบริหารท้องถิ่นให้เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2548: 60-62) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการบริหารท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) ความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่น (2) ความสำคัญต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ และ (3) ความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการพัฒนาประชาสังคม

2.3 วัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่นนั้นมีนักวิชาการ ได้อธิบายไว้เป็นจำนวนมาก พอสรุปได้คือ

ชวงส์ ฉายะบุตร (2541: 27 – 28) ได้อธิบายว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่น มีดังนี้

(1) เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถ มีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น ได้จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้อย่างมาก

(2) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างหลากหลาย หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะตอบสนองความต้องการ

(3) เพื่อความประหยัด โดยการให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น ทำให้ประหยัดงบประมาณของรัฐบาลที่จะจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก

(4) เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาด้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

รศ.ดร. รัตนา เสริมพงศ์ (2548: 62-64) ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่น ว่า การบริหารงานภาครัฐหรือการบริหารงานสาธารณะโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ การทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี (well-being) และการทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองมีมีชีวิตที่ดี การบริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นการบริหารงานสาธารณะก็มีวัตถุประสงค์หลักในลักษณะเดียวกัน แต่อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องจากผู้คนในแต่ละสังคมอาจมีปัญหา ความต้องการ ทักษะ และค่านิยมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม อาจสรุปวัตถุประสงค์ของการบริหารท้องถิ่นโดยทั่วไปในท้องถิ่นในภาพรวมได้ 4 ประการ คือ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การตอบสนองนโยบายแห่งรัฐ การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการพัฒนาท้องถิ่น

2.4 การปกครองและการบริหารท้องถิ่นไทย

การปกครองและการบริหารท้องถิ่นไทยนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการปกครองและบริหารท้องถิ่นไทยในภาพรวม และการจัดการปกครองและบริหารท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

2.4.1 ระบบการปกครองและการบริหารท้องถิ่นไทย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 อธิบายถึง การจัดระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย พอสรุปได้ว่า

ระบบการปกครองของไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้ใช้หลักการรวมอำนาจในการบริหารราชการส่วนกลาง ใช้หลักการแบ่งอำนาจในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และหลักการกระจายอำนาจในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันระบบบริหารราชการท้องถิ่นไทยประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 องค์การคือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

รศกนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2548: 102 - 103) ได้อธิบายถึง การจักระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย พอสรุปได้ ดังนี้

ระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นระบบย่อยในระบบบริหารราชการแผ่นดิน เกิดจากการที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง การจักระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเดียว คือ สุขาภิบาล แต่มีการจำแนกออกเป็น 2 ประเภท จัดตั้งในพื้นที่ที่แตกต่างกัน จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้จักระบบการบริหารท้องถิ่นใหม่ โดยจัดเป็นเทศบาล 3 ประเภท และมุ่งที่จะจัดให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ และก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ระบบบริหารราชการท้องถิ่นไทยประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป 4 รูปแบบ คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 องค์กร คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการขยายขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดเต็มพื้นที่จังหวัด จึงทำให้พื้นที่รับผิดชอบทับซ้อนกับเทศบาล สุขาภิบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล แต่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในลักษณะที่แตกต่างกัน และต่อมา ใน พ.ศ. 2542 ได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลทั้งหมด

2.4.2 องค์กรบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ องค์กรบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่หลักในการจัดให้มีและบำรุงทางสัญจร ไปมาในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบล รักษาความสะอาด การสาธารณสุข การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ตลอดจนคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกฎหมายกำหนดให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำและหน้าที่ที่อาจทำได้

โครงสร้างขององค์กรบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายนิติบัญญัติ คือสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งสมาชิกสภา มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน หากมีเพียงหมู่บ้านเดียว ให้มีสมาชิก 6 คน ถ้ามี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน ส่วนฝ่ายบริหาร มีนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งราษฎรเลือกตั้งเป็นหัวหน้า และมีรองนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มาจากการแต่งตั้งของนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลจำนวน ไม่เกิน 2 คนทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

โกวิท พวงงาม (2542: 198-199) ได้อธิบายถึงการปกครองและการบริหารท้องถิ่นไทย โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีมากที่สุดนั้น ว่า การเกิดและการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เกิดขึ้นมาจากผลของกฎหมาย และนโยบายของรัฐบาลที่โครงการให้มี พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่มิได้เกิดจากข้อเรียกร้องหรือความพร้อมของท้องถิ่นที่มีความต้องการโดยประสงค์จะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงเป็นเจตนารมณ์ และความพร้อมของคน ผู้นำชุมชน ในท้องถิ่นอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงข้อเรียกร้องจากนักวิชาการ และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเป็นบุคคลนอกชุมชนที่ต้องการให้ชุมชนมีการปกครองตนเองในลักษณะองค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล และการบริหารท้องถิ่นไทยขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีศักยภาพแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ รายได้หรือการเงิน ความพร้อมด้านประชาชน กลุ่ม องค์กรชุมชน และความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น

ในเรื่องการมีส่วนร่วม ได้มีผู้อธิบายความหมาย ความสำคัญ กระบวนการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม และเงื่อนไขการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีผู้อธิบายไว้พอสรุปได้คือ

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 138) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ (1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ (2) การมีส่วนร่วมในทางการเมือง

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2547: 6) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชน และของชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน การมีส่วนร่วม ในการ ออกกฎหมาย (กฎหมายท้องถิ่นหมายถึง ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และข้อบัญญัติ) ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ

3.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วม ได้มีผู้อธิบายไว้เป็นจำนวนมากคือ

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2547: 6) อธิบายถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการคือ (1) เพื่อต้องการให้ประชาชนมีความรู้สึกนึก และรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่น ของตนเอง (2) เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นบริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรงกับความต้องการของประชาชน และรับผิดชอบต่อประชาชนให้มากขึ้น (3) เพื่อให้มีการตรวจสอบการบริหารจัดการของผู้บริหารและสภาท้องถิ่นทุกชั้นตอน

อนันต์ อนันตกุล (2521: 6) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าเป็นการทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) มิใช่การปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเองคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบการบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความสำนึกเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ปัญหาของท้องถิ่นตนเอง

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผู้ศึกษาไว้เป็นพอสมควรคือ อคิน รพีพัฒน์ (2527: 107-111) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและมีความเห็นว่ากระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ลักษณะ

1. ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไข
2. ตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา
3. ร่วมในการปฏิบัติและในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. ร่วมประเมินผลในกิจกรรมพัฒนา

ปาริชาติ วลัยเสถียร(2543: 143) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป มีดังต่อไปนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้องใช้ (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการช่วยเหลือจากภายนอก (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม

(5) การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที

เควิต แมทิวส์ จูริวดี เสนาคำ แปล (2540: 15-18) ได้อธิบาย ถึงการมีส่วนร่วมไว้ในหลักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

(1) การกำหนดประเด็นปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนขบคิดปัญหาไม่เพียงแต่แง่มุมของผลประโยชน์ของคนเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์ของคนอื่นด้วย (2) การสร้างทางเลือกให้กับชุมชน โดยผ่านการสนทนาแบบพินิจพิเคราะห์ เป็นกระบวนการตัดสินใจที่ใกล้ชิดกับการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสำนึกความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรม (3) การดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เกิดจากกระบวนการสนทนาแบบพินิจพิเคราะห์เผยให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องกันของผู้เข้าร่วม (4) การประเมินกิจกรรมโดยสาธารณะ คือการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมการประเมินผลกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชนโดยให้ชาวบ้านตัดสินใจ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนประเมิน และปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาข้างต้น ประชาชนอาจไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้นการตัดสินใจจึงเป็นส่วนสำคัญที่นักพัฒนา ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เพราะประชาชนเป็นฝ่ายกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

3.4 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการอธิบายไว้พอสรุปได้คือ

อคิน รพีพัฒน์ (2527: 320) แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527: 6-7) ได้อธิบายถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมไปถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเงื่อนไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่(2546: 147) ได้อธิบายถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยร่วมมือกันในการทำงาน มี 2 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการร่วมคิดและร่วมทำ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้สร้างช่องทางให้ประชาชนหรือตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ตลอดทั้งกระบวนการหรืออาจเอื้ออำนวยให้ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมดก็ได้
2. รูปแบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างเวทีหรือโอกาสให้ประชาชน รวมทั้งฝ่ายอื่น ๆ ได้แสดงออกเกี่ยวกับการทำงานของท้องถิ่น

3.5 เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมนั้นมีผู้ได้เสนอไว้พอสมควรซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ World Health Organization (อ้างใน สานิตย์ บุญชู 2527: 10-11) เสนอว่า ปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ

1. สิ่งจูงใจ คือการมองเห็นว่าจะได้ประโยชน์จากสิ่งตอบแทนในสิ่งที่คนทำไป
2. โครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกคน และทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้โดยตรงหรือมีตัวแทน

อานูภาพ ภีรลาภ (อ้างใน นพกาญจน์ เมตตานนท์ 2541: 44) อธิบาย ถึงเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกิดจากพื้นฐานของประชาชน 4 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผน จัดการ บริหารองค์กร และการใช้ทรัพยากรในที่สุด

2. ประชาชนต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม

3. ประชาชนต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือประชาชนจะต้องมีความเต็มใจในการเข้าร่วม จะต้องมิใช่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ประชาชนมิได้ประสงค์จะเข้าร่วม

4. ประชาชนจะต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือประชาชนจะต้องมีโอกาที่จะเข้าร่วมซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่คนต้องการในระดับที่เหมาะสม ประชาชนต้องมีโอกาส และมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

เจลิม เกค โมลี (2543: 2) อธิบาย ถึงเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึงต้องมีอิสระที่จะเข้าร่วม การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบีบบังคับให้เข้าร่วมไม่ว่าจะรูปแบบใด ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วม

2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมใดต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่าในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพ และเสมอภาค แต่ กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543: 155) อธิบายถึงเงื่อนไขที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนี้ (1) สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม (2) มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ และมีการเสริมด้านวิชาการแก่สมาชิก (3) ความตั้งใจความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนาและความพร้อมทั้งกายและใจที่จะทำงานกับประชาชน (4) การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี (5) การเป็นผู้นำ (6) การมีอิสรภาพและมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(2547: 7) ได้อธิบาย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมิได้มีความหมายเพียงการ ไปใช้สิทธิลงคะแนนเท่านั้นแต่หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนรับรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมนั้น มีส่วนร่วมตั้งแต่ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมตรวจสอบ ซึ่งถ้าประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ แล้ว จะทำให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ทำขึ้นในท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของ

ประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของท้องถิ่น เป็นไปด้วยความโปร่งใส ไม่มีปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นเกิดขึ้น

4. การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ประกอบด้วย ความหมายของการจัดซื้อ จัดจ้าง หลักการของการจัดซื้อจัดจ้าง วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการในการเปิดซองสอบราคา กระบวนการในการตรวจการ จ้าง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

4.1 ความหมายของการจัดซื้อจัดจ้าง

ความหมายของการจัดซื้อจัดจ้างนั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 อธิบายไว้ว่า

การซื้อ หมายถึง การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลอง และบริการที่ เกี่ยวเนื่องอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

การจ้าง หมายถึง การจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์และการจ้างเหมา แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลและการจ้าง แรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.2 หลักการของการจัดซื้อจัดจ้าง

หลักการของการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (12 - 22) ได้อธิบาย หลักการของการจัดซื้อจัดจ้างไว้ว่า หลักการที่ดีของการจัดซื้อจัดจ้างประกอบด้วย (1) การใช้พัสดุ ร่วมกัน โดยพิจารณาให้ได้ประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่าและประหยัดงบประมาณ (2) การพิจารณาว่าพัสดุ ที่มีอยู่แล้วต้องใช้งานให้เต็มกำลังความสามารถของพัสดุ (3) การพิจารณาว่าจะจัดซื้อจัดจ้างหรือ ซ่อมแซม หากยังสามารถซ่อมแซมได้หรือควรจะเช่าแทนการซื้อ (4) การจัดซื้อพัสดุที่ประหยัด ค่าใช้จ่าย และให้ได้พัสดุที่ต้องการใช้เพียงพออยู่เสมอ (5) การจัดเรียงลำดับความสำคัญของการจัดหา พักตร์มีความเหมาะสมตามความจำเป็นเร่งด่วน (6) การจัดซื้อจัดจ้างเป็นปริมาณมากในคราวเดียวกัน สำหรับพัสดุประเภทเดียวกันที่ต้องการใช้เวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน โดยไม่แบ่งแยกวงเงินจัดซื้อ หรือจัดจ้าง (7) ต้องจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ล่าช้าและทันเวลาโดยต้องนำเทคนิคต่าง ๆ มาช่วยในการจัดการ ให้เป็นไปตามกระบวนการจัดหาพัสดุ (8) มีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือคุณ ลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างเพื่อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างให้ ถูกต้อง (9) จัดให้มีบุคคลกรที่จะใช้พัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างได้ (10) รู้แหล่งที่ผลิตหรือขายพัสดุหรือผู้

รับจ้างจัดทำพัสดุหรือรู้แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการก่อสร้าง (11) ใช้ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างน้อยที่สุดโดยได้ประโยชน์มากที่สุด

4.3 วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง

วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ข้อ 12-20 ได้กำหนดการซื้อหรือการจ้างกระทำได้ 5 วิธีคือ

1. วิธีตกลงราคา ได้แก่ การซื้อ หรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาไม่เกิน 100,000 บาท
2. วิธีสอบราคา ได้แก่ การซื้อ หรือการจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีราคาเกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท
3. วิธีประกวดราคาได้แก่การซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 2,000,000 บาทขึ้นไป
4. วิธีพิเศษ ได้แก่ การซื้อครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 1,000,000 บาท ให้กระทำได้เฉพาะกรณีเท่านั้น
5. วิธีกรณีพิเศษ ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานซึ่งกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจ

4.4 กรรมการในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ข้อ 21 กำหนด ดังนี้

ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละครั้ง ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้ แล้วแต่กรณี คือ

1. คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา
2. คณะกรรมการรับ และเปิดซองประกวดราคา
3. คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา
4. คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
5. คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ
6. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
7. คณะกรรมการตรวจการจ้าง

4.5 กระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง

ขั้นตอนหรือกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีสอบราคา/ประกวดราคา คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (31) ได้กำหนดไว้ มีดังนี้

1. การเริ่มต้นจัดซื้อจัดจ้าง ประกอบด้วยการจัดทำรายการขอซื้อหรือขอจ้าง การพิจารณาให้อนุมัติให้จัดซื้อหรือจัดจ้าง การแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ หรือผู้ควบคุม การจัดทำเอกสารการจัดหาเอกสาร และประกาศการจัดหาพัสดุ

2. การประกาศการจัดหาพัสดุและดำเนินการอื่น ๆ ก่อนเปิดซอง ประกอบด้วย การเผยแพร่ประกาศการจัดหาพัสดุ การให้หรือขายเอกสารการจัดหาพัสดุ การชี้แจงหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม

3. การรับและเปิดซอง และพิจารณาผลการจัดหาพัสดุ ประกอบด้วย การรับซอง การเปิดซอง การคัดเลือกพิจารณาผู้ขายหรือผู้รับจ้าง การจัดทำบันทึกชี้แจงกรณีราคากลางงานก่อสร้างสูง / ต่ำกว่าราคาที่สมควรจ้างเกินกว่าที่กำหนด

4. การพิจารณาจัดซื้อหรือจัดจ้าง

5. การทำสัญญา และการเผยแพร่ผลการจัดซื้อจัดจ้าง ประกอบด้วย การจัดทำข้อตกลงหรือสัญญา การแจ้งผู้ขายหรือผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน การเผยแพร่ผลการพิจารณา และสัญญา

6. การควบคุมการปฏิบัติงานจ้างของผู้รับจ้าง

7. กรณีผู้รับจ้างหรือผู้ขายไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ มีการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงหรือสัญญา

8. การส่งมอบและการตรวจรับพัสดุ/ตรวจการจ้าง

9. การคิดค่าปรับตามสัญญา กรณีผิดสัญญา

10. การบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคาและตรวจการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น ดังนี้

4.6 กระบวนการในการเปิดซองสอบราคา

กระบวนการเปิดซองสอบราคานั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ข้อ 28 กำหนดไว้ ดังนี้

1. เปิดซองใบเสนอราคาและอ่านแจ้งราคาพร้อมบัญชีรายการเอกสารต่าง ๆ ของผู้เสนอราคาทุกราย โดยเปิดเผยตาม วัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด และตรวจรายการเอกสารตามบัญชีของผู้เสนอราคาทุกราย แล้วให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ในใบเสนอราคา และเอกสารประกอบใบเสนอราคาทุกแผ่น

2. ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา แคตตาล็อก หรือรูปแบบหรือรายการรายละเอียด แล้วคัดเลือกผู้เสนอราคาที่ต้องตามเงื่อนไขในเอกสารการสอบราคา

3. พิจารณาคัดเลือกพัสดุหรืองานจ้างของผู้เสนอราคาที่ต้องการ ที่มีคุณภาพ และคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และเสนอให้ซื้อหรือจ้างจากรายการที่คัดไว้แล้วซึ่งเสนอราคาต่ำสุด

ในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดดังกล่าวไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเวลาที่กำหนดตามเอกสารสอบราคา ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

ถ้าผู้เสนอราคาเท่ากันหลายรายให้เรียกผู้เสนอราคาดังกล่าวมาขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา

ถ้าปรากฏว่าราคาของผู้เสนอราคารายที่คณะกรรมการเห็นสมควรซื้อหรือจ้างสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างให้คณะกรรมการดำเนินการตาม ข้อ 29

4. กรณีที่มีผู้เสนอราคาถูกต้องตรงตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารสอบราคาเพียงรายเดียวให้คณะกรรมการดำเนินการตาม (3) โดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการรายงานผลการพิจารณาและความเห็นพร้อมด้วยเอกสารที่ได้รับไว้ทั้งหมดต่อประธานกรรมการบริหารเพื่อสั่งการ โดยเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุหรือประธานกรรมการบริหารแล้วแต่กรณี

4.7 กระบวนการในการตรวจการจ้าง

การตรวจการจ้างนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ข้อ 48 กำหนดไว้ ดังนี้

1. ตรวจสอบรายงาน การปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับรูปแบบรายละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์ รวมทั้งรับทราบ หรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงานแล้วรายงานประธานกรรมการบริหาร เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

2. การดำเนินการตาม 1. ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีเหตุการณ์ที่เห็นว่าตามหลักวิชาการช่างไม่น่าจะเป็นไปได้ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบรายการรายละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา

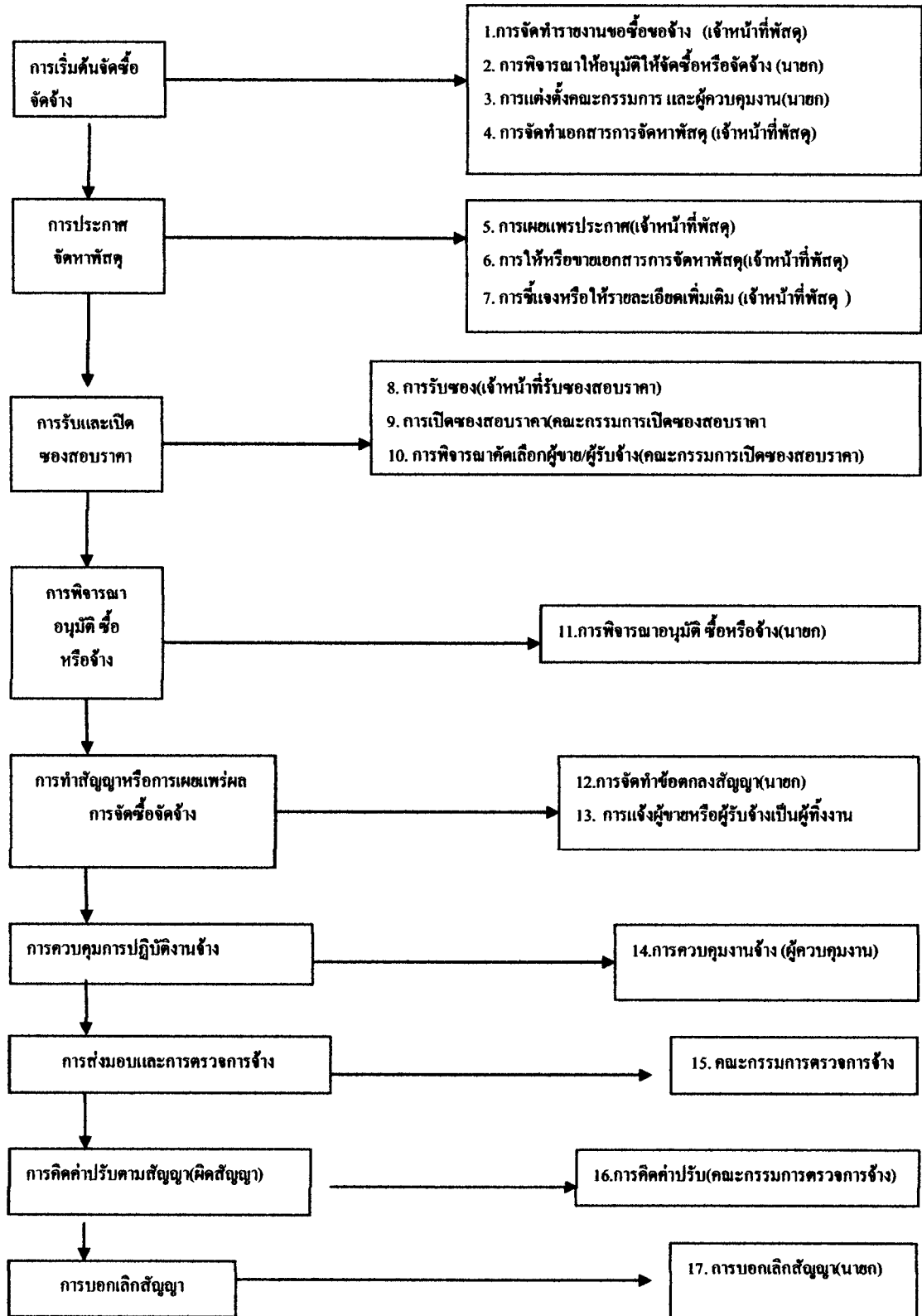
3. โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายในสามวันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

4. เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามรูปแบบรายการรายละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้ส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้น และให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมด หรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับมอบให้แก่ผู้รับจ้างหนึ่งฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุหนึ่งฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงิน

ตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล และรายงานให้ประธานกรรมการบริหารทราบ

5. ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ให้เสนอประธานกรรมการบริหารเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าประธานกรรมการบริหารสั่งการให้ตรวจรับงานจ้างนั้นไว้จึงดำเนินการตาม 4

ดังนั้นสามารถสรุปขั้นตอนหรือกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง (เฉพาะวิธีการสอบราคา) ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดง แผนผัง ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง

4.8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ได้กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

คณะกรรมการดำเนินการจัดหาพัสดุ ให้ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอย่างน้อยสองคน โดยให้แต่งตั้งจากกรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบล ข้าราชการ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ถ้าประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานกรรมการบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการคนใดคนหนึ่งดังกล่าวข้างต้นทำหน้าที่ประธานกรรมการแทนสำหรับการซื้อการจ้างโดยวิธีสอบราคา ประกวราคา และวิธีพิเศษ ให้ประธานกรรมการบริหารแต่งตั้งผู้แทนชุมชน หรือประชาคม ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับงานที่จะซื้อหรือจ้างครั้งนั้น และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามข้อเสนอของชุมชน หรือประชาคมในเขตพื้นที่ดำเนินการ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการอย่างน้อยคณะกรรมการละสองคน

จากระเบียบข้างต้น ทำให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง 3 ส่วน คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน การมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการเปิดซองของสอบราคา/ประกวดราคาและวิธีพิเศษ และการมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจการจ้าง ซึ่งปกติแล้วการได้กรรมการตัวแทนประชาชนนั้นควรจะได้มาจากการคัดเลือกในที่ประชุมประชาคม ซึ่งประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม

5. องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจำนวนทั้งสิ้น 126 แห่งกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ทั้ง 16 อำเภอ ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จำนวน 4 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง จำนวน 15 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก จำนวน 107 แห่ง ดังตาราง

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนและขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลำดับ ที่	ขนาดอบต.					
	ใหญ่		กลาง		เล็ก	
	ชื่อ อบต.	อำเภอ	ชื่อ อบต.	อำเภอ	ชื่อ อบต.	อำเภอ
1.	พยอม	วังน้อย	คานหาม	อุทัย	ปากกราน	พระนครศรีอยุธยา
2.	ลำไทร	วังน้อย	ชะแมบ	วังน้อย	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา
3.	ธนู	อุทัย	สนับทึบ	วังน้อย	หันตรา	พระนครศรีอยุธยา
4.	บางกระ สั้น	บางปะ อิน	ลาดน้ำเค็ม	ผักไห่	บ้านเกาะ	พระนครศรีอยุธยา
5.			คอนลาน	ผักไห่	เกาะเรียน	พระนครศรีอยุธยา
6.			แม่ลา	นครหลวง	วัดชุม	พระนครศรีอยุธยา
7.			พระยา บันลือ	ลาดบัวหลวง	สวนพริก	พระนครศรีอยุธยา
8.			บ้านใหม่	พระนครศรีอยุธยา	คลอง ตะเคียน	พระนครศรีอยุธยา
9.			ลุมพลี	พระนครศรีอยุธยา	คลองสระ บัว	พระนครศรีอยุธยา
10.			ลำเภาล้อม	พระนครศรีอยุธยา	ภูเขาทอง	พระนครศรีอยุธยา
11.			ปากท่า	ท่าเรือ	จำปา	ท่าเรือ
12.			ท่าหลวง	ท่าเรือ	ศาลาลอย	ท่าเรือ
13.			บ้านร่อม	ท่าเรือ	ท่าเจ้า สนุก	ท่าเรือ
14.			บ้านกรด	บางปะอิน	โพธิ์เอน	ท่าเรือ
15.			คลองจิก	บางปะอิน	หนอง ขนาก	ท่าเรือ
16.					คลองสระ แก	นครหลวง
17.					ปากจั่น	นครหลวง
18.					บ่อโพง	นครหลวง
19.					บ้านซุ้ง	นครหลวง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ขนาดอบค.					
	ใหญ่		กลาง		เล็ก	
	ชื่อ อบค.	อำเภอ	ชื่อ อบค.	อำเภอ	ชื่อ อบค.	อำเภอ
20.					หนองปลิง	นครหลวง
21.					นครหลวง	นครหลวง
22.					บ้านม้า	บางไทร
23.					บางอีโ	บางไทร
24.					โคกช้าง	บางไทร
25.					บ้านกลิ้ง	บางไทร
26.					โพแดง	บางไทร
27.					ไม้ตรา	บางไทร
28.					ราชคราม	บางไทร
29.					สนามชัย	บางไทร
30.					ไผ่พระ	บางไทร
31.					กระแซง	บางไทร
32.					เสาธง	บางปะหัน
33.					ตานิม	บางปะหัน
38.					บางปะหัน	บางปะหัน
39.					โพธิ์สามต้น	บางปะหัน
40.					หันสัง	บางปะหัน
41.					ภูฎี	ผักไห่
42.					ท่าดินแดง	ผักไห่
43.					นาถุ	ผักไห่
44.					หน้าโคก	ผักไห่
45.					บ้านแค	ผักไห่
46.					ลาดชิด	ผักไห่
47.					ลาดบัวหลวง	ลาดบัวหลวง
48.					หลักชัย	ลาดบัวหลวง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ขนาดอบค.					
	ใหญ่		กลาง		เล็ก	
	ชื่อ อบค.	อำเภอ	ชื่อ อบค.	อำเภอ	ชื่อ อบค.	อำเภอ
49.					สิงหนาท	ลาดบัวหลวง
50.					เกาะเกิด	บางปะอิน
51.					ตลาดเกรียบ	บางปะอิน
52.					คลังชั้น	บางปะอิน
53.					บางปะแดง	บางปะอิน
54.					บ้านเป็ง	บางปะอิน
60.					คลองพระยา บันลือ	ลาดบัวหลวง
61.					วังน้อย	วังน้อย
62.					หันตะเภา	วังน้อย
63.					วังจุฬา	วังน้อย
64.					บ่อตาโล่	วังน้อย
65.					ข้าวงาม	วังน้อย
66.					เทพมงคล	บางซ้าย
67.					ปลายกลัด	บางซ้าย
68.					วังพัฒนา	บางซ้าย
69.					บางซ้าย	บางซ้าย
70.					สามกอ	เสนา
71.					คอนทอง	เสนา
72.					สามคู่ม	เสนา
73.					ชาขนา	เสนา
74.					บ้านโพธิ์	เสนา
75.					บ้านแพน	เสนา
76.					บ้านหลวง	เสนา
77.					รางจรเข้	เสนา
78.					มารวิชัย	เสนา

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ขนาดอบค.					
	ใหญ่		กลาง		เล็ก	
	ชื่อ อบค.	อำเภอ	ชื่อ อบค.	อำเภอ	ชื่อ อบค.	อำเภอ
79.				ลาดงา		เสนา
80.				ข้าวเม่า		อุทัย
81.				บ้านทึบ		อุทัย
82.				สามบัณฑิต		อุทัย
83.				โพธิ์สาม		อุทัย
				หาญ		
84.				หนอง น้ำส้ม		อุทัย
85.				หนองไม้ซุง		อุทัย
86.				เสนา		อุทัย
87.				บ้านช้าง		อุทัย
88.				บ้านนา		มหาราช
89.				บ้านใหม่		มหาราช
90.				ท่าดอ		มหาราช
91.				บางนา		มหาราช
92.				บ้านขวาง		มหาราช
93.				ลำพะเนียง		บ้านแพรก
94.				คลองน้อย		บ้านแพรก
95.				กระจิว		ภาชี
96.				โคกม่วง		ภาชี
97.				คอนหญ้า		ภาชี
				นาง		
98.				ไผ่ล้อม		ภาชี

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ขนาดอบต.					
	ใหญ่		กลาง		เล็ก	
	ชื่อ อบต.	อำเภอ	ชื่อ อบต.	อำเภอ	ชื่อ อบต.	อำเภอ
99.					พระแก้ว	ภาชี
100.					ระโสม	ภาชี
101.					หนองน้ำ ไส	ภาชี
102.					กบเจา	บางบาล
103.					น้ำเต้า	บางบาล
104.					บางบาล	บางบาล
105.					บ้านคลัง	บางบาล
106.					พระขาว	บางบาล
107.					วังแดง	ท่าเรือ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างๆ และพบว่างานมีวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ

สนิธ ขาวสอาด (2539) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น โดยศึกษากรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ทั้งด้านผู้นำทางสังคม และผู้นำในครอบครัว ปัจจัยทางด้านเจ้าหน้าที่รัฐ ในด้านการนิเทศงาน ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสำคัญที่ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย คู่ขนานกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน และเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในระดับชาติ

พิทยา สกลพันธ์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ชีคความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการรองรับภารกิจด้าน โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ศึกษากรณีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ หาข้อมูลเกี่ยวกับชีคความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการจัดซื้อจัด

ข้างที่เป็นภารกิจด้าน โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพว่าเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ พบว่า กลุ่มผู้บริหารทั้งหมดระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ ด้าน โครงสร้างพื้นฐานด้วยการเสนอความต้องการ กำหนดโครงการ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ และตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน บางส่วน ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ส่วน กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ระบุว่าไม่ทราบและบางส่วนระบุว่าไม่มีส่วนร่วม

นวนน้อยย ตรีรัตน์ และคณะ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การเป็นคณะกรรมการการจัดซื้อจัดจ้าง การเข้าชื่อเสนอข้อบังคับตำบล และการเข้าชื่อถอดถอนคณะกรรมการบริหารหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ การศึกษาดังกล่าว ยังชี้ปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบองค์การบริหารส่วนตำบล คือ (1) อิทธิพลท้องถิ่น (2) องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และการขาดการประชาสัมพันธ์ (3) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ คือ เรื่อง สิทธิ หน้าที่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการในการตรวจสอบ (4) ประชาชนมีปัญหาเรื่องภารกิจ เนื่องจากกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกับการทำงานของประชาชน ปัญหาเรื่องการเดินทางและงบประมาณในการติดตามตรวจสอบ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การตรวจสอบของ องค์การภาคประชาชนในระบบการบริหารงานและกิจการสาธารณะของท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะมีค่อนข้างน้อยมากเนื่องจากประชาชนคิดว่ามี��หน้าที่ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการมีส่วนร่วมซึ่งอาจเกิดจากความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมหรือรู้สึกว่าการงานนั้นมีผลได้ผลเสียต่อเขาโดยตรง หรือถูกบีบบังคับหรือขอร้อง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำการแก้ไขโดยเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำมีมากถึงร้อยละ 94.09 ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับปานกลางมีร้อยละ 5.91 ระดับค่อนข้างสูงร้อยละ 0.65 และระดับสูงร้อยละ 0.10

สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการการส่งเสริม องค์การบริหารส่วนตำบลธรรมาภิบาลดีเด่น เพื่อศึกษาระบบและวิธีการในการสร้างพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ประสบ

ความสำเร็จจนได้รับรางวัล จากโครงการประกวดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าเป็นโครงการที่สามารถจัดซื้อจัดจ้างได้ต่ำกว่าเงินงบประมาณที่ตั้งไว้ โดยแต่ละโครงการมีการแต่งตั้งกรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขององค์การบริหารส่วนตำบลธรรมาภิบาล ทั้ง นายก ประธานสภา ปลัด ผู้แทนประชาคมทั้งหญิงและชาย ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 58 แห่ง ได้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการต่างมีข้อสรุปว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งไม่อาจประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน จนกระทั่งได้รางวัลที่ 1 หากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

คม แจ่มแจ้ง (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของแกนากลุ่มในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุพรรณบุรี โดยทำการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการสละเวลาช่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด และมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการการจัดซื้อจัดจ้างหรือเป็นกรรมการตรวจการจ้างในโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล น้อยที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร ส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของ กรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตลอดจนแนว ทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดย ผู้วิจัยนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีมาประกอบกันเพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์ที่สุด คือ การ ใช้การสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 126 แห่ง โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยประชาชน และข้าราชการ ส่วนตำบล ดังนี้

1.1 ประชากร จำนวน 17,370 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ประชาชน

- 1) ประชาชนทั่วไป จำนวน 17,128 คน
- 2) ผู้นำชุมชน (ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) จำนวน 68 คน
- 3) กรรมการตัวแทนประชาชน จำนวน 136 คน

1.1.2 ข้าราชการส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 38 คน ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ประกอบด้วยปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล/ หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าหน้าที่พัสดุ และหัวหน้าส่วน โยธา/ นายช่างโยธาจำนวน 9 คน

2) ข้าราชการส่วนตำบลที่เป็นกรรมการเปิดของสอบราคา/ตรวจการจ้าง
จำนวน 29 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 428 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ประชาชน

1) ประชาชนทั่วไป กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่
ความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+n(r)^2}$$

$$= \frac{17128}{1+17,128(0.05)}$$

เมื่อ n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

r = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างกำหนดไม่เกินร้อยละ 5 หรือ

0.05 จากการคำนวณจำนวนตัวอย่างคือ 391 ตัวอย่าง

2) ผู้นำชุมชน กำหนดตัวอย่างแบบเจาะจงได้แก่ประธาน/เลขานุการ
ประชาคมหมู่บ้าน จำนวนแห่งละ 3 คนรวม 9 คน

3) กรรมการตัวแทนประชาชน กำหนดตัวอย่างโดยวิธีจับฉลาก จาก
ประชาชนที่เคยเป็นกรรมการการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 16 คน
เป็นกรรมการตัวแทนประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จำนวน 5 คน และเป็น
กรรมการตัวแทนประชาชนจากขนาดกลาง จำนวน 5 คน และเล็ก จำนวน 6 คน

1.2.2 ข้าราชการส่วนตำบล จำนวน 12 คน ดังนี้

1) ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างจำนวนทั้งสิ้น
9 คนคัดเลือกจาก ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล /หัวหน้าส่วนการคลัง จำนวนแห่งละ 1 คน รวม
3 คน เจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวนแห่งละ 1 คน รวม 3 คน และหัวหน้าส่วนโยธา/นายช่างโยธา จำนวน
แห่งละ 1 คน รวม 3 คน

2) ข้าราชการส่วนตำบลที่เคยเป็นกรรมการการจัดซื้อจัดจ้างแห่งละ 1 คน รวม
3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 3 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแบบการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ และตามแนวคิดที่กำหนดขึ้น

2.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อเก็บรวบรวมจากประชาชนทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล และ ส่วนที่ 3 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาสำหรับสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการตัวแทนประชาชน และ ข้าราชการส่วนตำบล

2.3 แบบการสนทนากลุ่ม

แบบการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาสำหรับใช้ในการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน กรรมการตัวแทนประชาชน ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และประชาชนทั่วไป โดยแบบการสนทนากลุ่ม (focus group) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา และส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือ ทั้ง 3 แบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
- 2) สร้างเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม
- 3) ตรวจสอบเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญและนำข้อเสนอเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย มีจำนวน 2 คน คือ

รศ.ดร.จรัส มะธุณี รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการต่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วุฒิการศึกษา Ma, M.Phi(Pol Sc.) WEST ASIAN STUDIES และ นายรัชฤทธิ์ ปนารักษ์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน 8 พัฒนาการศาสตร์ สาขา การพัฒนาสังคม ปรัชญาคุณภิวัตน์ สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม

4) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองตะเคียน อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำปัญหามาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อ ปรับปรุง แก้ไข และจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ โดยผลการทดลองแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ครั้งนี้

ผลการทดสอบแบบสอบถามสำหรับการศึกษารับรู้และบทบาทของประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่า Alpha = 0.870

ผลการทดสอบคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่า Alpha = 0.816

ผลการทดสอบคำถามสำหรับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่า Alpha = 0.747

ผลการทดสอบคำถามสำหรับการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ค่า Alpha = 0.810

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสอบถาม วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิธีการสนทนากลุ่ม

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามประชาชน ทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 391 คน โดยใช้ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นบุคคลในท้องที่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตท้องที่ นั้น จำนวนแห่งละ 1 คน ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการส่วนตำบล ได้แก่เจ้าหน้าที่ วิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งผู้วิจัยได้แนะนำชี้แจงจนผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเข้าใจในวัตถุประสงค์ ของการจัดเก็บข้อมูล และเข้าใจวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งผู้เก็บรวบรวมข้อมูลต้อง เป็นผู้ที่สอบถามและจดบันทึกคำตอบด้วยตนเอง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งสิ้น จำนวน 34 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและจดบันทึกด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย คณะกรรมการซึ่งเคยเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 16 คน ผู้นำชุมชน(ประธาน /เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) จำนวน 9 คน และ ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างจำนวน 9 คน ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล/หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา /นายช่างโยธา และเจ้าหน้าที่พัสดุ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากการสนทนากลุ่มทั้ง 3 ครั้ง ตามประเด็นหัวข้อปัญหาการมีส่วนร่วม สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วม และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมตลอดจนแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเชื่อมโยงประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้และทำการจดบันทึกด้วยตนเอง ดังนี้

1) การสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีบุคคลเข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ประธานประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 2 คน ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 1 คน ข้าราชการที่เป็นกรรมการเปิดของสอบราคา/ตรวจการจ้าง จำนวน 1 คน และประชาชน จำนวน 1 คน

2) การสนทนากลุ่มครั้งที่ 2 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีบุคคลเข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่พัสดุจำนวน 1 คน ข้าราชการที่เป็นกรรมการเปิดของสอบราคา/ตรวจการจ้าง จำนวน 1 คน และประชาชน จำนวน 1 คน

3) การสนทนากลุ่มครั้งที่ 3 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกรด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีบุคคลเข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ประธานประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 1 คน ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านจำนวน 3 คน หัวหน้าส่วนการคลัง จำนวน 1 คน และ ข้าราชการที่เป็นกรรมการเปิดของสอบราคา/ตรวจการจ้าง จำนวน 1 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกวิเคราะห์ตามวิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน ทั้ง 3 วิธี คือ การสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 391 ชุด มารวบรวม และผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วจึงมาจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม นั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบข้อมูล (Data Processing) หาส่วนประกอบของข้อมูลที่มีความหมายแต่ละชุดเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของความหมายของข้อมูลที่ได้ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และสรุปเชื่อมโยงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยอาศัยลักษณะร่วมกันและวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าความถี่
3. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลความหมาย

การแบ่งระดับเพื่อวัดระดับของบทบาทของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดคะแนนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

ระดับมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

ระดับมาก ให้คะแนน 4 คะแนน

ระดับปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

ระดับน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน

ระดับน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยนั้นมาแปลผล โดยการแบ่งระดับเพื่อวัดระดับของบทบาทและการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์ในการคำนวณหาความกว้างของช่วงคะแนนสำหรับการตีความระดับของบทบาทและการรับรู้ของประชาชน ได้จาก

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 5 - 1 = 0.80$$

จำนวนระดับคะแนน 5 ซึ่งสามารถแปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีบทบาทในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีบทบาทในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีบทบาทในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ไม่มีบทบาท

การแบ่งระดับเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์ในการคำนวณหาความกว้างของช่วงคะแนนสำหรับการตีความระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้จาก

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 5 - 1 = 0.80$$

จำนวนระดับคะแนน 5 ซึ่งสามารถแปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

การแบ่งระดับเพื่อวัดระดับประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คำนวณหาความกว้างของช่วงคะแนนสำหรับการตีความระดับประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้จาก

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 5 - 1 = 0.80$$

จำนวนระดับคะแนน 5 ซึ่งสามารถแปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง เป็นประโยชน์มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง เป็นประโยชน์มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง เป็นประโยชน์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง เป็นประโยชน์น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง เป็นประโยชน์น้อยที่สุด

การแบ่งระดับเพื่อวัดระดับของปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คำนวณหาความกว้างของช่วงคะแนนสำหรับการตีความระดับของปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้จาก

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 5 - 1 = 0.80$$

จำนวนระดับคะแนน 5 ซึ่งสามารถแปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง เป็นปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง เป็นปัญหাপานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง เป็นปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

การแบ่งระดับเพื่อวัดระดับของการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4

ระดับ คือ ไม่ทราบ พอทราบบ้าง ทราบ ทราบและรู้รายละเอียด ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดคะแนนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

ไม่ทราบ ให้คะแนน 0 คะแนน

พอทราบบ้าง ให้คะแนน 1 คะแนน

ทราบ ให้คะแนน 2 คะแนน

ทราบและรู้รายละเอียด ให้คะแนน 3 คะแนน

โดยการแบ่งระดับเพื่อวัดระดับของการรับรู้ของประชาชน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์ในการคำนวณหาความกว้างของช่วงคะแนนสำหรับการตีความระดับของการรับรู้ของประชาชน ได้จาก

$$\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} = 4 - 1 = 0.75$$

จำนวนระดับคะแนน 4 ซึ่งสามารถแปลผลได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.26 - 3.00 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.25 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับค่อนข้างมาก

คะแนนเฉลี่ย 0.75 - 1.50 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับค่อนข้างน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.74 หมายถึง มีการรับรู้ในระดับน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพและจะนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วน

ตำบล

1.2 ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การ

บริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

2.1 การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของประชาชน

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของ
องค์การบริหารส่วนตำบล

ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	150	38.4
ขนาดกลาง	119	31.2
ขนาดใหญ่	122	30.4
รวม	391	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
ขนาดเล็ก จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 สอบถามจากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จำนวน 122 คน คิดเป็น
ร้อยละ 30.4

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามการ
เคยเป็นกรรมการตัวแทนประชาชน

องค์การบริหาร ส่วนตำบล	ไม่เคยเป็นกรรมการตัวแทน		เคยเป็นกรรมการตัวแทน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	148	98.67	2	1.33
ขนาดกลาง	115	96.64	4	3.36
ขนาดใหญ่	120	98.36	2	1.64
รวม	383	97.95	8	2.05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นกรรมการจัดซื้อ
จัดจ้าง โดยมีจำนวน 383 คน คิดเป็นร้อยละ 97.95 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเป็นกรรมการตัวแทน
ประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล มีเพียง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 เมื่อ
พิจารณาโดยแยกเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 148 คน

คิดเป็นร้อยละ 98.67 ไม่เคยเป็นกรรมการการตัวแทนประชาชน ส่วนผู้ที่เคยเป็นกรรมการการตัวแทนประชาชน มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 96.64 ไม่เคยเป็นกรรมการการตัวแทนประชาชน ส่วนผู้ที่เคยเป็นกรรมการการตัวแทนประชาชนมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 98.36 ไม่เคยเป็นกรรมการการตัวแทนประชาชน ส่วนผู้ที่เคยเป็นกรรมการการตัวแทนประชาชน มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64

1.1.2 การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัด

จ้าง

1) การรับรู้ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งประกอบด้วยการรับรู้ว่าการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนจากประชาชน มีการประชาคมเพื่อเลือกตัวแทน ประชาชนมีสิทธิ์เข้าร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนจากประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการรับรู้							
	ไม่ทราบ		พอทราบบ้าง		ทราบ		ทราบและรู้รายละเอียด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	109	72.67	36	24	3	2	2	1.33
ขนาดกลาง	76	63.87	36	30.25	6	5.04	1	0.84
ขนาดใหญ่	72	59.01	41	33.61	7	5.74	2	1.64
รวมเฉลี่ย	257	65.73	113	28.90	16	4.09	5	1.28

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 257 คนคิดเป็นร้อยละ 65.73 ไม่ทราบว่า การจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนจากประชาชน รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่พอทราบบ้าง โดยมีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 กลุ่มตัวอย่างที่ทราบมีจำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.09 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียดมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.28 โดยเมื่อพิจารณาแยกตามองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า การจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนจากประชาชน มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 72.67 รองลงมาคือ พอทราบบ้าง จำนวน 36 คน

คิดเป็นร้อยละ 24 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนจากประชาชน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 63.87 รองลงมาคือ พothราบบ้าง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.04 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.84

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าการจัดซื้อจัดจ้างต้องมีตัวแทนจากประชาชน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 59.01 รองลงมาคือ พothราบบ้าง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.61 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.74 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการรับรู้ว่าการประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการรับรู้							
	ไม่ทราบ		พothราบบ้าง		ทราบ		ทราบและรู้รายละเอียด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	111	74	34	22.67	3	2	2	1.33
ขนาดกลาง	71	59.66	38	31.93	8	6.72	2	1.68
ขนาดใหญ่	81	66.39	32	26.23	7	5.74	2	1.64
รวม	263	67.26	104	26.60	18	4.60	6	1.53

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 67.26 ไม่ทราบว่าการจัดประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือ พothราบบ้าง มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 กลุ่มตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียดมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.53 โดยเมื่อพิจารณาแยกตามองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าการประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน โดยมีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมาคือ พothราบบ้าง

จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 59.66 รองลงมาคือ พothราบบ้าง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.93 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.72 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.68

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 66.39 รองลงมาคือ พothราบบ้าง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.74 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการรับรู้ว่ามีสิทธิเข้าร่วมสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการรับรู้							
	ไม่ทราบ		พothราบบ้าง		ทราบ		ทราบและรู้รายละเอียด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	132	88	13	8.67	3	2	2	1.33
ขนาดกลาง	75	63.03	39	32.77	5	4.20	0	0
ขนาดใหญ่	90	73.77	24	19.67	6	4.92	2	1.64
รวม	297	75.96	76	19.44	14	3.58	4	1.02

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 75.96 ไม่ทราบว่าประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่พothราบบ้าง จำนวน 76 คิดเป็นร้อยละ 19.44 กลุ่มตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.58 และกลุ่มตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียดจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 เมื่อพิจารณาแยกตามองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าร่วมสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 88 รองลงมาคือ พothราบบ้าง

จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และตัวอย่างที่ทราบ และรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าร่วมสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 63.03 รองลงมาคือ พothราบบ้าง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.77 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 และไม่มีตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียดเลย

ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าร่วมสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 73.77 รองลงมาคือ พothราบบ้าง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 ตัวอย่างที่ทราบ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.92 และตัวอย่างที่ทราบและรู้รายละเอียด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64

1.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนและในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน (อบต. ขนาดเล็ก)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการประชาคม					X̄	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย			
ร่วมประชาคม เพื่อคัดเลือกกรรมการ	2 (1.3)	0 (0.0)	3 (2.0)	27 (18.1)	117 (78.5)	1.28	0.64	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมลงมติในการคัดเลือกกรรมการ	2 (1.3)	0 (0.0)	3 (2.0)	27 (18.1)	117 (78.5)	1.28	0.64	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมเสนอชื่อตัวแทนประชาชนเพื่อเป็นกรรมการ	2 (1.3)	0 (0.0)	2 (1.3)	18 (12.1)	127 (85.2)	1.20	0.59	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมสมัครเป็นกรรมการ	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0.0)	149 (99.3)	1.00	0.00	ไม่มีส่วนร่วม
					รวม	1.19	0.46	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการและร่วมลงมติ มีค่าเฉลี่ย 1.28 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมสมัครเป็นกรรมการ ค่าเฉลี่ย 1.00 โดยไม่มีประชาชนร่วมสมัครเป็นกรรมการเลย

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดเล็ก)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง					X	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่คอย			
ร่วมสังเกตการณ์จัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	11 (7.33)	139 (92.67)	1.07	0.26	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	1 (0.67)	4 (2.67)	145 (96.67)	1.04	0.23	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมสอบถามข้อเท็จจริงในการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	1 (0.67)	5 (3.33)	144 (96)	1.05	0.24	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0.26)	149 (99.33)	1.01	0.08	ไม่มีส่วนร่วม
					รวม	1.04	0.16	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเข้าร่วมสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.07 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง ค่าเฉลี่ย 1.01 โดยมีประชาชนเข้าร่วมเพียง 1 คน

ตารางที่ 4.8 แสดงสรุป จำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม (อบค.ขนาดเล็ก)

การมีส่วนร่วม	\bar{x}	SD
การคัดเลือก	1.19	0.46
การสังเกต	1.04	0.16
รวม	1.12	0.58

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก โดยมีค่าเฉลี่ย 1.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนและมีส่วนร่วมในการสังเกต โดยมีค่าเฉลี่ยเพียง 1.19 และ 1.04 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน(อบค.ขนาดกลาง)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการประชุม					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย			
ร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการ	2 (1.68)	3 (2.52)	5 (4.20)	38 (31.93)	71 (59.66)	1.55	0.83	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมลงมติในการคัดเลือกกรรมการ	1 (0.84)	3 (3.36)	6 (5.04)	26 (21.83)	83 (69.75)	1.43	0.78	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมเสนอชื่อตัวแทนประชาชนเพื่อเป็นกรรมการ	0 (0)	4 (3.36)	5 (4.20)	9 (7.56)	101 (84.87)	1.26	0.70	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมสมัครเป็นกรรมการ	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0.84)	118 (99.16)	1.01	0.09	ไม่มี ส่วนร่วม
					รวม	1.31	0.55	ไม่มี ส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 1.55 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมสมัครเป็นกรรมการ ค่าเฉลี่ย 1.01 โดยมีประชาชนเข้าร่วมเพียง 1 คน

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดกลาง)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง					X	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย			
ร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	1 (0.84)	9 (7.56)	109 (91.60)	1.09	0.32	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	1 (0.84)	1 (0.84)	117 (98.32)	1.03	0.20	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมสอบถามข้อเท็จจริงในการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	1 (0.84)	13 (10.92)	105 (88.24)	1.10	0.36	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	3 (2.52)	1 (0.84)	115 (96.64)	1.06	0.33	ไม่มี ส่วนร่วม
					รวม	1.08	0.24	ไม่มี ส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสังเกต การจัดซื้อ จัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเข้าร่วมสอบถามข้อเท็จจริงในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.10 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง ค่าเฉลี่ย 1.03 โดยมีประชาชนเข้าร่วมเพียง 2 คนร่วมตรวจสอบ

ตารางที่ 4.11 แสดงสรุป จำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม (อบค.ขนาดกลาง)

การมีส่วนร่วม	\bar{x}	SD
การคัดเลือก	1.31	0.55
การสังเกต	1.08	0.24
รวม	1.20	0.63

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนและมีส่วนร่วมในการสังเกตโดยมีค่าเฉลี่ยเพียง 1.31 และ 1.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน (อบค.ขนาดใหญ่)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการประชาคม					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย			
ร่วมประชาคมเพื่อคัดเลือกกรรมการ	1 (0.82)	2 (1.6)	9 (7.38)	17 (13.93)	93 (76.23)	1.37	0.76	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมลงมติในการคัดเลือกกรรมการ	2 (1.64)	2 (1.64)	6 (4.92)	10 (8.20)	102 (83.61)	1.30	0.78	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมเสนอชื่อตัวแทนประชาชนเพื่อเป็นกรรมการ	2 (1.64)	0 (0)	6 (4.92)	7 (5.74)	107 (87.70)	1.22	0.69	ไม่มีส่วนร่วม
ร่วมสมัครเป็นกรรมการ	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	122 (100)	1.00	0.00	ไม่มีส่วนร่วม
					รวม	1.22	0.54	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 1.37 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมสมัครเป็นกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 1.00 โดยไม่มีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเลย

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง (อบต.ขนาดใหญ่)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมในการสังเกต การจัดซื้อจัดจ้าง					X	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย			
ร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (4.10)	117 (95.90)	1.04	0.20	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (3.2)	120 (98.36)	1.02	0.13	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมสอบถามข้อเท็จจริงในการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4 (4.1)	118 (96.72)	1.03	0.18	ไม่มี ส่วนร่วม
ร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0.8)	120 (98.36)	1.01	0.09	ไม่มี ส่วนร่วม
				รวม		1.02	0.11	ไม่มี ส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสังเกต การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเข้าร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.04 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.01 โดยมีประชาชนเพียง 1 คน ร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง

ตารางที่ 4.14 แสดงสรุป จำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม (อบค. ขนาดใหญ่)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD
การคัดเลือก	1.22	0.54
การสังเกต	1.02	0.11
รวม	1.12	0.67

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนและมีส่วนร่วมในการสังเกต โดยมีค่าเฉลี่ยเพียง 1.22 และ 1.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมและการสังเกต

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	SD	การมีส่วนร่วม
องค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก	1.12	0.58	ไม่มีส่วนร่วม
องค์การบริหารส่วนตำบลกลาง	1.20	0.63	ไม่มีส่วนร่วม
องค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่	1.12	0.67	ไม่มีส่วนร่วม
รวม	1.15	0.63	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ในภาพรวมประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ค่าเฉลี่ย 1.15 โดยเมื่อพิจารณาตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.12 และ องค์การบริหารส่วนตำบลกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 1.20

1.1.4 บทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

การมีส่วนร่วม	ระดับของความคิดเห็น					X S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง	0 (0)	4 (2.7)	17 (11.33)	95 (63.33)	33 (22)	1.95 0.67	น้อย
องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้การสนับสนุน ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	4 (2.67)	19 (12.67)	102 (68)	24 (16)	2.02 0.63	น้อย
กระบวนการคัดเลือกตัวแทนประชาชนร่วมเป็น กรรมการการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วน ตำบลมาจากกระบวนการที่เหมาะสม	0 (0)	3 (2)	36 (24)	96 (64)	14 (9.33)	2.19 0.62	น้อย
กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถ เพียงพอ ต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง	1 (0.67)	12 (8)	61 (40.67)	60 (40)	15 (10)	2.49 0.81	น้อย
						รวม 2.16 0.58	น้อย

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ประชาชนเห็น
 ว่า บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย
 2.16 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติ
 หน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.49 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมใน
 การจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.95

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวน ร้อยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง

การมีส่วนร่วม	ระดับของความคิดเห็น					X S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง	1 (0.84)	6 (5.04)	23 (19.33)	53 (27.33)	35 (29.41)	2.03 0.88	น้อย
องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนประชาชนใน การมีส่วนร่วมการจัดซื้อจัดจ้าง	1 (0.84)	4 (3.36)	26 (21.85)	56 (47.06)	31 (26.05)	2.07 0.85	น้อย
กระบวนการคัดเลือกตัวแทนประชาชนร่วมเป็น กรรมการการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมาจากกระบวนการที่เหมาะสม	1 (0.84)	7 (5.88)	31 (26.05)	61 (51.26)	19 (15.97)	2.24 0.82	น้อย
กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถ เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง	0 (0)	8 (6.72)	45 (37.82)	56 (47.06)	10 (8.40)	2.43 0.74	น้อย
รวม						2.19 0.73	น้อย

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ประชาชนเห็นว่า บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.19 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.43 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.03

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

การมีส่วนร่วม	ระดับของความคิดเห็น					X S.D.	การแปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง	0 (0)	9 (7.38)	17 (13.93)	67 (54.92)	29 (23.77)	2.05 0.82	น้อย
องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้การสนับสนุน ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง	1 (0.82)	8 (6.56)	26 (21.31)	67 (54.92)	20 (16.39)	2.17 0.79	น้อย
กระบวนการคัดเลือกตัวแทนประชาชนร่วมเป็น กรรมการการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมาจากกระบวนการที่เหมาะสม	1 (0.82)	7 (5.74)	40 (32.79)	59 (48.36)	15 (12.30)	2.34 0.80	น้อย
กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถ เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง	1 (0.82)	13 (10.66)	45 (36.89)	45 (36.89)	18 (14.75)	2.46 0.90	น้อย
						รวม 2.26 0.68	น้อย

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ประชาชนเห็นว่า บทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.26 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.05

ตารางที่ 4.19 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก	2.16	0.58	มีบทบาทน้อย
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง	2.19	0.73	มีบทบาทน้อย
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่	2.26	0.68	มีบทบาทน้อย
รวม	2.20	0.66	มีบทบาทน้อย

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ในภาพรวมประชาชนมี บทบาทในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.20 โดยเมื่อแยกพิจารณาตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 2.26 และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.16

1.1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.ขนาดเล็ก)

ประโยชน์การมีส่วนร่วม	ระดับประโยชน์					X	S.D.	การแปล ผล	
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อ จัดจ้าง	4 (2.7)	27 (18.2)	58 (39.2)	42 (28.4)	17 (11.5)	2.72	0.98	ปาน กลาง	
การมีกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้การทุจริต ในการจัดซื้อจัดจ้างลดลง	13 (8.8)	51 (34.5)	64 (43.2)	16 (10.8)	4 (2.7)	3.36	0.89	ปาน กลาง	
การมีกรรมการตัวแทนประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้การใช้ งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างคุ้มค่า	14 (9.4)	54 (36.2)	61 (40.9)	16 (10.7)	4 (2.7)	3.39	0.90	ปาน กลาง	
การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การจัดซื้อจัดจ้างสามารถสนอง ความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น	4 (2.7)	31 (20.8)	65 (43.6)	43 (28.9)	6 (4.0)	2.89	0.87	ปาน กลาง	
						รวม	3.09	0.66	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ในภาพรวมประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
จัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.09 โดยข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้การใช้งบประมาณของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.39 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กรรมการ
ตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.72

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร
ส่วน ตำบล (อบต.ขนาดกลาง)

ประโยชน์การมีส่วนร่วม	ระดับประโยชน์					X	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง	1 (0.8)	19 (16.1)	46 (39.0)	41 (34.7)	11 (9.9)	2.64	0.89	ปาน กลาง
การมีกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างลดลง	4 (3.4)	32 (27.1)	57 (48.3)	20 (16.9)	5 (4.2)	3.08	0.86	ปาน กลาง
การมีกรรมการตัวแทนประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างทำ ให้การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างคุ้มค่า	6 (5.0)	40 (33.6)	51 (42.9)	21 (17.6)	1 (0.8)	3.24	0.83	ปาน กลาง
การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การจัดซื้อจัดจ้าง สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น	5 (4.2)	38 (31.9)	51 (42.9)	22 (18.5)	3 (2.5)	3.17	0.87	ปาน กลาง
						รวม 3.04	0.72	ปาน กลาง

จากจากตารางที่ 4.21 พบว่า ในภาพรวมประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
ในการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04
โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การมีกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้การใช้
งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.24 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
ได้แก่ กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.64

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.ขนาดใหญ่)

ประโยชน์การมีส่วนร่วม	ระดับประโยชน์					X S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อ จัดจ้าง	2 (1.7)	16 (13.4)	50 (42.0)	36 (30.3)	15 (12.6)	2.61 0.93	ปาน กลาง
การมีกรรมการตัวแทนประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างทำ ให้การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างลดลง	1 (0.8)	28 (23.0)	59 (48.4)	30 (24.6)	4 (3.3)	2.93 0.80	ปาน กลาง
การมีกรรมการตัวแทนประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างทำ ให้การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างคุ้มค่า	3 (2.5)	45 (36.9)	45 (36.9)	23 (18.9)	6 (4.9)	3.13 0.92	ปาน กลาง
การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การจัดซื้อจัดจ้าง สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น	3 (2.5)	49 (40.2)	47 (38.5)	20 (16.4)	3 (2.5)	3.24 0.84	ปาน กลาง
						รวม 2.98 0.64	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ในภาพรวมประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
จัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.98 โดยข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การจัดซื้อจัดจ้างสามารถสนองความต้องการ
ของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.24 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ กรรมการตัวแทนประชาชนมี
บทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.61

ตารางที่ 4.23 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก	3.09	0.66	มีประโยชน์ปานกลาง
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง	3.04	0.72	มีประโยชน์ปานกลาง
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่	2.98	0.64	มีประโยชน์ปานกลาง
รวม	3.04	0.67	มีประโยชน์ปานกลาง

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ในภาพรวมประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.04 โดยเมื่อพิจารณาแยกตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.09 และองค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2.98

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นผู้วิจัยทำการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งการศึกษาตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการศึกษาแสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 4.24 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง(อบต.ขนาดเล็ก)

ปัญหาในการมีส่วนร่วม	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					\bar{X}	S.D.	การแปลผล	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	17 (11.33)	63 (42)	45 (30)	16 (10.67)	9 (6)	3.42	1.03	มาก	
ช่วงเวลาในการจัดประชุมไม่เหมาะสม	13 (8.67)	66 (44)	45 (30)	19 (12.67)	7 (4.67)	3.39	0.98	ปานกลาง	
สถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม	12 (8)	62 (41.33)	43 (28.67)	21 (14)	10 (6.67)	3.30	1.03	ปานกลาง	
คิดว่าการมีส่วนร่วมไม่มีผลใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้าง	17 (11.33)	69 (46)	43 (28.67)	17 (11.33)	4 (2.67)	3.52	0.93	มาก	
การติดภารกิจอื่น	20 (13.33)	71 (47.33)	43 (28.67)	11 (7.33)	5 (3.33)	3.60	0.93	มาก	
การไม่ต้องการมีส่วนร่วม	32 (21.33)	66 (44)	37 (24.67)	12 (8)	3 (3.33)	3.75	0.95	มาก	
						รวม	3.50	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ในภาพรวมประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.50 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง ค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ สถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม ค่าเฉลี่ย 3.30

ตารางที่ 4.25 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง(อบต.ขนาดกลาง)

ปัญหาในการมีส่วนร่วม	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					\bar{X}	S.D.	การแปลผล	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	14 (11.76)	48 (40.68)	36 (30.51)	13 (11.02)	7 (5.93)	3.42	1.03	ปานกลาง	
ช่วงเวลาในการจัดประชุมไม่เหมาะสม	10 (8.47)	49 (41.52)	38 (32.20)	14 (11.86)	7 (5.93)	3.35	1.00	ปานกลาง	
สถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม	2 (1.69)	21 (17.80)	44 (37.29)	26 (22.03)	25 (21.19)	2.57	1.07	น้อย	
คิดว่าการมีส่วนร่วมไม่มีผล ใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้าง	11 (9.32)	40 (33.90)	46 (38.98)	10 (8.47)	11 (9.32)	3.25	1.06	ปานกลาง	
การติดภารกิจอื่น	19 (16.10)	58 (49.15)	29 (25.58)	10 (8.47)	2 (1.69)	3.69	0.90	มาก	
การไม่ต้องการมีส่วนร่วม	15 (12.71)	54 (45.76)	28 (23.73)	10 (8.47)	11 (9.32)	3.44	1.11	มาก	
						รวม	3.29	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ในภาพรวมประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง มีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่การติดภารกิจอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.69 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่สถานที่การจัดประชุมไม่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.57

ตารางที่ 4.26 แสดง ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง
(อบต.ขนาดใหญ่)

ปัญหาในการมีส่วนร่วม	ระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม					\bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
การไม่ได้รับข้อมูล	7	78	17	6	13	3.50	1.06	มาก
ข่าวสาร	(5.74)	(63.93)	(13.93)	(4.92)	(10.66)			
ช่วงเวลาในการจัด	14	64	25	8	9	3.55	1.04	มาก
ประชามไม่เหมาะสม	(11.48)	(52.46)	(20.49)	(6.56)	(7.38)			
สถานที่ในการจัด	5	33	44	24	15	2.91	1.07	ปาน กลาง
ประชามไม่เหมาะสม	(4.10)	(27.05)	(36.07)	(19.67)	(12.30)			
คิดว่าการมีส่วนร่วมไม่ มีผล ใด ๆ ต่อการจัดซื้อ จัดจ้าง	14	46	35	16	10	3.31	1.10	ปาน กลาง
(11.48)	(37.70)	(28.69)	(13.11)	(8.20)				
การติดภารกิจอื่น	18	50	33	14	6	3.50	1.04	มาก
(14.75)	(40.98)	(27.05)	(11.48)	(4.92)				
การไม่ต้องการมีส่วน ร่วม	17	45	34	12	13	3.34	1.17	ปาน กลาง
(13.93)	(36.86)	(27.87)	(9.84)	(10.66)				
					รวม	3.35	0.81	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ในภาพรวมประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ มี
ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.35 โดยเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ช่วงเวลาในการจัดประชามไม่เหมาะสม มี
ค่าเฉลี่ย 3.55 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่สถานที่ในการจัดประชามไม่เหมาะสม ค่าเฉลี่ย 2.91

ตารางที่ 4.27 แสดงสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก	3.50	0.78	ระดับมาก
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง	3.29	0.70	ระดับปานกลาง
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่	3.35	0.81	ระดับปานกลาง
รวม	3.39	0.77	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ในภาพรวมประชาชนเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 โดยเมื่อแยกพิจารณาตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว พบว่า ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 และในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

2.1 การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จากการศึกษาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จนถึง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547 ข้อ 22 กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา ประกวราคาและวิธีพิเศษนั้น ให้ประธานกรรมการบริหารแต่งตั้งผู้แทนชุมชน หรือประชาชนที่มีความรู้ มีประสบการณ์ เกี่ยวกับงานที่จะซื้อหรือจ้างครั้งนั้น และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามข้อเสนอของชุมชนหรือประชาชนในเขตพื้นที่ดำเนินการ เข้าร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อยคณะละ 2 คน จากระเบียบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนทั่วไปสามารถมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยการเสนอตัวแทนของตนเองในการร่วมเป็นกรรมการตัวแทนประชาชน และแสดงให้เห็นว่าการจัดซื้อจัด

จ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นต้องมีกรรมการตัวแทนประชาชน ทั้งกรรมการเปิดของสอบราคา และกรรมการตรวจการจ้าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ส่วนดังนี้ ส่วนแรก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ส่วนที่ 2 บทบาทของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา ส่วนที่ 3 บทบาทของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง และส่วนที่ 4 ผลของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนที่ 5 สิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ผู้วิจัยศึกษาจากข้อมูลเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมการตัวแทนประชาชน จำนวนครั้งที่ดำเนินการคัดเลือก และความเหมาะสมของวิธีการในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง คือ กรรมการตัวแทนประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน (ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนการคลัง/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่พัสดุ และหัวหน้าส่วนโยธา/นายช่างโยธา

1) การได้มาซึ่งกรรมการตัวแทนประชาชน

การศึกษาและวิเคราะห์การได้มาซึ่งกรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างว่ามีการได้มาอย่างไรนั้น ผลการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ **ตอบว่ากรรมการตัวแทนประชาชนมีการได้มาโดยการคัดเลือกในที่ประชุมอื่น (ประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี) และบางส่วนตอบว่าไม่ทราบ** **ตอบว่าผู้นำจัดส่งรายชื่อให้** **ตอบว่ามีการประชาคม เพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน โดยเฉพาะ** **ตอบว่าประธานประชาคมหมู่บ้านเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการตัวแทนประชาชนเองและส่งรายชื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล** และ **ตอบว่าไม่แน่ใจ** โดยข้าราชการส่วนตำบลบางส่วนตอบว่าการได้กรรมการตัวแทนประชาชนดังกล่าวนั้น ไม่มีการกำหนดว่ากรรมการคนใดปฏิบัติหน้าที่อะไรซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ระบุไว้ในภายหลัง

2) จำนวนครั้งที่ดำเนินการคัดเลือก

สำหรับจำนวนครั้งที่ดำเนินการคัดเลือกนั้น ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่ได้มีการคัดเลือกทุกโครงการแต่จะคัดเลือกเพียงปีละ 1 ครั้ง และมีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่าคัดเลือกทุกโครงการ ตอบว่าไม่ทราบ และบางส่วนจากข้าราชการส่วนตำบลตอบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งขอรายชื่อโดยที่ตน ไม่ทราบว่ามีการคัดเลือกมาอย่างไร

3) ความเหมาะสมของวิธีการในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

สำหรับความเหมาะสมของวิธีการในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ผลการวิจัย พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่าวิธีการในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมีทั้งเหมาะสม และไม่เหมาะสม ส่วนการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน(ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) ส่วนใหญ่ตอบว่าวิธีการในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมีความเหมาะสมแล้ว

2.1.2 บทบาทของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา

ผู้วิจัยศึกษาบทบาทของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา ด้านการเตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน และด้านความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาหลายส่วน ประกอบกัน คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชน การสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

1) การเตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ในการเปิดของสอบราคา

ด้านการเตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคาก่อนการเข้ามามีส่วนร่วมในการเปิดของสอบราคา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 16 คน พบว่ากรรมการตัวแทนประชาชนเกือบทั้งหมดตอบว่าตนเองไม่มีการเตรียมตัวหรือศึกษาข้อมูลก่อนการปฏิบัติหน้าที่

2) บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคาเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์กรรมการตัวแทนประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 16 คน และข้าราชการส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 9 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.28 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับระดับบทบาทในการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนเองในการเปิดของสอบราคา

อบต.	บทบาทการมีส่วนร่วม			
	มีบทบาทมาก	มีบทบาทพอสมควร	มีบทบาทค่อนข้างน้อย	มีบทบาทน้อยหรือไม่มาปฏิบัติหน้าที่
ขนาดเล็ก	-	-	6	-
ขนาดกลาง	-	-	5	1
ขนาดใหญ่	-	3	-	1
รวม	0	3	11	2

จากตารางที่ 4.28 พบว่าในภาพรวมกรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทค่อนข้างน้อย โดยกรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ ระบุว่า ตนเองมีบทบาทในการลงนามและ ตรวจสอบเอกสารอย่างคร่าว ๆ เท่านั้น รองลงมา มีบทบาทพอสมควร โดยตอบว่าตรวจเฉพาะเอกสารสำคัญ นอกจากนี้แล้วมีกรรมการตัวแทนประชาชนบางส่วนไม่มาปฏิบัติหน้าที่ด้วย

ตารางที่ 4.29 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา

อบต.	บทบาทการมีส่วนร่วม			
	มีบทบาทมาก	มีบทบาทพอสมควร	มีบทบาทค่อนข้างน้อย	มีบทบาทน้อยหรือไม่มาปฏิบัติหน้าที่
ขนาดเล็ก	-	-	1	2
ขนาดกลาง	-	2	-	1
ขนาดใหญ่	1	-	3	1
รวม	1	2	4	4

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนใหญ่ ตอบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ส่วนใหญ่ มีบทบาทเพียง ลงนามในเอกสารหรือตรวจเอกสารอย่างคร่าว ๆ เท่านั้น

3) ความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

ด้านความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคานั้น ผู้วิจัยศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชน โดยมีการทดสอบความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน ดังนี้

ตารางที่ 4.30 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับการใช้ความรู้ความสามารถของคนในการเปิดซองสอบราคา

อบต.	การใช้ความรู้ความสามารถ				
	ใช้เต็มที่	ใช้พอสมควร	ใช้เล็กน้อย	ไม่ได้ใช้	ไม่มีโอกาสได้ใช้
ขนาดเล็ก	3	-	-	-	2
ขนาดกลาง	2	2	-	1	-
ขนาดใหญ่	1	-	-	5	-
รวม	6	2	0	6	2

จากตารางที่ 4.30 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ ตอบว่าตนเองไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่การจัดซื้อจัดจ้าง ในขณะที่อีก ส่วนหนึ่ง ตอบว่าใช้เต็มที่ รองลงมา ตอบว่าใช้ความรู้ความสามารถพอสมควร และตอบว่า ไม่มีโอกาสได้ ใช้

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการทดสอบความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนในการ
เปิดของสอบราคา

อบต.	ผลคะแนน(ร้อยละ)		
	ตอบถูก	ตอบผิด	ไม่ทราบ
ขนาดเล็ก	44.44	11.11	44.44
ขนาดกลาง	50	33.33	16.66
ขนาดใหญ่	77.79	11.10	11.11
รวม	57.41	18.51	24.07

จากตารางที่ 4.31 พบว่าในภาพรวมกรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ ตอบถูกร้อยละ 57.41 เมื่อพิจารณาในแต่ละขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ขนาดเล็กตอบถูก ร้อยละ 44.44 ขนาดกลางตอบถูก ร้อยละ 50 และขนาดใหญ่ ตอบถูก ร้อยละ 77.79 ในขณะที่ขนาดเล็ก มีกรรมการตัวแทนประชาชนตอบว่าไม่ทราบถึง ร้อยละ 44.44

2.1.3 บทบาท ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

บทบาทของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยศึกษา การเตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจการจ้าง บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง และความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชน การสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

1) การเตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจการจ้าง

การเตรียมตัวในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนก่อนการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชน จากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 16 คน พบว่ากรรมการตัวแทนประชาชนซึ่งเคยเป็นกรรมการตรวจการจ้าง ตอบว่าตนเองไม่มีการเตรียมตัวก่อนการปฏิบัติหน้าที่

2) บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน

บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ กรรมการตัวแทนประชาชน จากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 16 คนและข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวนทั้งสิ้น 9 คน

ตารางที่ 4.32 ตารางแสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับบทบาท
การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนเองในการตรวจการจ้าง

อบต.	บทบาทการมีส่วนร่วมในการตรวจการจ้าง					
	สนใจ ลงนาม	ตรวจ เอกสาร คร่าว ๆ	ตรวจ เฉพาะ เอกสาร สำคัญ	ตรวจ เอกสารทุก ใบอย่าง ละเอียด	ตรวจหน้า งานเอง	ไม่ปฏิบัติ หน้าที่
ขนาดเล็ก	5	-	-	-	-	-
ขนาด กลาง	3	-	-	-	-	-
ขนาดใหญ่	-	5	-	-	3	-
รวม	8	5	-	-	3	-

จากตารางที่ 4.32 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่สนใจลงนามในเอกสาร
รองลงมาก็คือมีบทบาทในการตรวจเอกสารอย่างคร่าว ๆ และมีบางส่วนตรวจหน้างานด้วยตนเอง

ตารางที่ 4.33 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับระดับของบทบาทการมีส่วนร่วม
ร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

อบต.	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มีบทบาทมาก	มีบทบาท พอสมควร	มีบทบาท ค่อนข้างน้อย	มีบทบาทน้อย
ขนาดเล็ก	-	1	4	-
ขนาด กลาง	-	-	4	1
ขนาดใหญ่	-	3	3	-
รวม	-	4	11	1

จากตารางที่ 4.33 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชน ส่วนใหญ่ ตอบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทค่อนข้างน้อย โดยขาดทักษะความรู้ มีบทบาทเพียงลงนามในเอกสารเท่านั้น

ตารางที่ 4.34 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับระดับของบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

อบต.	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มีบทบาทมาก	มีบทบาทพอสมควร	มีบทบาทค่อนข้างน้อย	มีบทบาทน้อย
ขนาดเล็ก	-	-	3	-
ขนาด กลาง	-	-	2	1
ขนาด ใหญ่	-	2	1	-
รวม	-	2	6	1

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ข้าราชการส่วนตำบล ส่วนใหญ่ ตอบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทค่อนข้างน้อย โดยขาดทักษะความรู้ มีบทบาทเพียงลงนามในเอกสารเท่านั้น โดยมีบางส่วน ตอบว่ากรรมการตรวจการจ้างไม่มาปฏิบัติหน้าที่

3) ความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

การศึกษาถึงความรู้ ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนนั้น ผู้วิจัยศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชน จากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ส่วนใหญ่ ตอบว่าตนเองได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่แล้ว มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตอบว่าตนเองไม่เคยใช้ความรู้ความสามารถเพราะไม่มีความรู้ ให้ลงนามตรงส่วนไหนก็ลงนาม ไม่เคยสอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 4.35 แสดงผลการทดสอบความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนในการ
ตรวจการจ้าง

อบต.	ผลคะแนน		
	ตอบถูก	ตอบผิด	ไม่ทราบ
ขนาดเล็ก	33	42	25
ขนาดกลาง	31.25	12.5	56.25
ขนาดใหญ่	31.25	12.5	56.25
เฉลี่ย	31.8	22.33	45.83

จากตารางที่ 4.35 การสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชนเองนั้น ได้มีการทดสอบ
ความรู้ ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่
ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ 45.83 ตอบถูกร้อยละ 31.8 และตอบผิดร้อยละ 22.33 โดยกรรมการตัวแทน
ประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและขนาดใหญ่นั้น ตอบว่าไม่ทราบถึงร้อยละ 56.25
ในขณะที่ขนาดเล็กตอบผิดถึงร้อยละ 42

2.1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนผู้วิจัย
ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการตัวแทนประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง
จำนวนทั้งสิ้น 16 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 9 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการส่วน
ตำบลจำนวนทั้งสิ้น 9 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.36 ตารางแสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
กรรมการตัวแทนประชาชนส่งผลกระทบต่อการจัดซื้อจัดจ้าง

อบต	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่อการจัดซื้อจัดจ้าง			
	ทำให้โปร่งใส	ทำให้งาน มีคุณภาพ	ลดปัญหา ความขัดแย้ง	ไม่ส่งผลอะไร
ขนาดเล็ก	4	4	1	-
ขนาดกลาง	-	2	4	1
ขนาดใหญ่	3	1	4	-
รวม	7	7	9	1

จากตารางที่ 4.36 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ ตอบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลด้านดี คือ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชน กับองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะประชาชนเข้าใจและเห็นวิธีการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และทำให้การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความโปร่งใส ทำให้งานมีคุณภาพ ในขณะที่เดียวกัน มีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ส่งผลใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้าง โดยให้เหตุผลว่า บางครั้งกรรมการตัวแทนประชาชนแทบไม่มีบทบาทใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้างเลย

ตารางที่ 4.37 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับผลของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง

อบต.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง	
	ทำให้โปร่งใส	ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างอบต. และประชาชน
ขนาดเล็ก	3	-
ขนาดกลาง	3	-
ขนาดใหญ่	2	1
รวม	8	1

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ผู้นำชุมชน(ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นส่งผลด้านดี คือทำให้โปร่งใสเนื่องจากฝ่ายบริหารระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่มาก และบางส่วนตอบว่า ช่วยลดความขัดแย้งระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน โดยไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์คนใด ตอบถึงผลด้านลบเลย

ตารางที่ 4.38 แสดงผลความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการ
ตัวแทนประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง

ลำดับที่	ความคิดเห็น	ความถี่
ผลด้านบวก		
1	ทำให้งานโครงการมีคุณภาพ	8
2	เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ	7
3	ลดปัญหาความขัดแย้ง	7
4	ทำให้โปร่งใส	2
รวม		24
ผลด้านลบ		
1	ขั้นตอนการทำงานมากขึ้น	6
2	กรรมการตัวแทนประชาชนบางคนปฏิเสธการปฏิบัติหน้าที่	5
3	กรรมการตัวแทนประชาชนบางคนไม่กล้าลงนามในเอกสาร	1
รวม		12

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ข้าราชการส่วนตำบลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นส่งผลทั้งด้านดีและด้านเสีย ดังนี้ ส่งผลด้านดี คือ ส่วนใหญ่ตอบว่า ทำให้งานมีคุณภาพ เนื่องจากประชาชนช่วยเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่ รองลงมาคือ มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์โครงการ ตอบว่าช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน เนื่องจากทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีกับองค์การบริหารส่วนตำบลและทำให้โปร่งใส ส่วนผลด้านเสีย นั้น ข้าราชการส่วนตำบลส่วนใหญ่ ตอบว่า ทำให้ขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ มากขึ้น รองลงมาตอบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนบางส่วนปฏิเสธการทำงานโดยให้เหตุผลว่าตนเองไม่มีความรู้ความสามารถ ทำให้ต้องเลื่อนการทำงานออกไป และส่วนน้อย ตอบว่าประชาชนไม่ยอมลงนามในเอกสารทั้ง ๆ ที่ได้ตรวจความถูกต้องครบถ้วนแล้ว สาเหตุมาจากการที่ประชาชนมีปัญหาคัดแย้งกับประชาชนที่ได้ใช้ประโยชน์จากโครงการก่อสร้าง และกรรมการตัวแทนประชาชนบางคนมักกลัวการลงนามในเอกสารของทางราชการ

2.1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

สิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กรรมการตัวแทนประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ผู้นำชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 9 และข้าราชการส่วนตำบลจำนวนทั้งสิ้น 9 คน ดังนี้

ตารางที่ 4.39 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน

ลำดับที่	สิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วม	ความถี่
1	การเป็นผู้นำ	11
2	ความรู้ความสามารถ	6
3	การแนะนำของข้าราชการส่วนตำบล	2
4	ความรักในชุมชน	2
5	ประสบการณ์	1
6	ความคุ้นเคยกับองค์การบริหารส่วนตำบล	1
รวม		23

จากตารางที่ 4.39 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่คิดเห็นว่า สิ่งที่ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างคือ การ เป็นผู้นำชุมชนของตนเอง รองลงมาคือความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน การแนะนำของข้าราชการส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่ ความรักในชุมชน ประสบการณ์ของกรรมการตัวแทนประชาชน และความคุ้นเคยกับองค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

ตารางที่ 4.40 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน

ลำดับที่	สิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วม	ความถี่
1	การเป็นผู้นำชุมชน	8
2	การเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน	7
รวม		15

จากตารางที่ 4.40 พบว่าผู้นำชุมชน(ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) ส่วนใหญ่ คิดเห็นว่าสิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการเป็นผู้นำของกรรมการตัวแทนประชาชน และการคิดเห็นว่าเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ตารางที่ 4.41 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน

ลำดับ ที่	สิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วม	ความถี่
1	การเป็นผู้นำ	11
2	ความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน	6
3	ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า	5
4	ความรักในชุมชน	2
5	การแนะนำของข้าราชการส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่	2
6	ความคุ้นเคยกับองค์การบริหารส่วนตำบล	1
7	ประสบการณ์ของกรรมการ	1
	รวม	28

จากตารางที่ 4.41 พบว่าข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่คิดเห็นว่า สิ่งที่ส่งผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนคือ การเป็นผู้นำ รองลงมาคือความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน และความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

2.2 ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยจำแนกเป็น 3 หัวข้อคือ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 9 คน และกรรมการตัวแทนประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ส่วนปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการเปิดซองสอบราคาตลอดจนปัญหาและสาเหตุ ของปัญหา

ในการตรวจการจ้างโดยการสัมภาษณ์ กรรมการตัวแทนประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 16 คน และ ข้าราชการ ส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างจำนวนทั้งสิ้น 9 คน และจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.2.1 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกกรรมการ ตัวแทนประชาชน

1) ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

ตารางที่ 4.42 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทน ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง

ลำดับ ที่	ปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน	ความถี่
1	การได้กรรมการคนเดิม	5
2	ประชาชนมาประชามน้อย	4
3	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่แต่งตั้งตามที่เสนอ	1
รวม		10

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ผู้นำชุมชน(ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) ส่วนใหญ่ตอบ ว่าปัญหาในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนคือ ปัญหาการได้กรรมการคนเดิมเสมอ ๆ ปัญหา ประชาชนมาประชามน้อย และปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้แต่งตั้งตามที่ประชาคมเสนอ

ตารางที่ 4.43 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการคัดเลือก กรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง

ลำดับ ที่	ปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน	ความถี่
1	การได้กรรมการคนเดิม	10
2	ไม่มีการประชามเพื่อคัดเลือก	9
3	ประชาชนมาประชามน้อย	8
รวม		27

จากตารางที่ 4.43 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชน ส่วนใหญ่ตอบว่าปัญหาในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนคือ ปัญหาการได้กรรมการคนเดิมเสมอ ๆ ปัญหาไม่มีการจัดประชุมเพื่อคัดเลือก และปัญหาประชาชนมาประชุมน้อย

2) สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

ตารางที่ 4.44 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน	ความถี่
1	ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วม	8
2	ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ	7
3	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม	6
รวม		21

จากตารางที่ 4.44 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่า สาเหตุเกิดจากประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างจึงผลกระทบให้ผู้นำชุมชนโดยคิดว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน สาเหตุเกิดจากประชาชนประชาชนไม่เห็นความสำคัญและสาเหตุเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.45 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน	ความถี่
1	ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วม	12
2	ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ	10
รวม		22

จากตารางที่ 4.45 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่า สาเหตุเกิดจากประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างจึงผลกระทบให้ผู้นำชุมชน โดยคิดว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน สาเหตุเกิดจากประชาชนมาร่วมประชามน้อยทำให้ไม่มีตัวเลือก และทำให้ได้กรรมการคนเดิม

2.2.2 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการเปิดของสอบราคา

1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการเปิดของสอบราคา

ตารางที่ 4.46 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา

ลำดับ ที่	ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการเปิดของสอบราคา	ความถี่
1	กรรมการไม่ทราบรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ	6
2	กรรมการขาดความรู้ความสามารถ	4
3	กรรมการไม่มาปฏิบัติหน้าที่	2
รวม		12

จากตารางที่ 4.46 พบว่ากรรมการตัวแทนประชาชน ตอบว่า ปัญหาการเปิดของสอบราคามี 3 ประเด็นหลัก ๆ คือ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนไม่ทราบข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมา ปัญหาการขาดความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน ทำให้กรรมการตัวแทนประชาชนสนใจลงนามในเอกสารมากกว่าที่จะสนใจปฏิบัติหน้าที่ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนจำนวนหนึ่งไม่มาปฏิบัติหน้าที่ โดยกรรมการตัวแทนประชาชนที่ไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ ตอบว่ายินดีลงนามในเอกสารให้ ในภายหลัง

ตารางที่ 4.47 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบล เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม
ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

ลำดับ ที่	ปัญหาการเปิดซองสอบราคา	ความถี่
1	กรรมการไม่ทราบระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่	6
2	กรรมการไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่เปิดซองสอบราคา	5
3	กรรมการสนใจลงนามในเอกสารเพียงอย่างเดียว	4
4	กรรมการคนเดิม	2
5	กรรมการไม่มาปฏิบัติหน้าที่	1
รวม		18

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง
ตอบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา คือ ปัญหาการไม่
ทราบระเบียบขั้นตอน ในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมาคือ ปัญหาการไม่ทราบว่าตนเองมีหน้าที่เปิดซอง
สอบราคา และ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนสนใจลงนามเพียงอย่างเดียว

2) สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

ตารางที่ 4.48 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา
การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

ลำดับ ที่	สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการเปิดซองสอบราคา	ความถี่
1	องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งวันปฏิบัติหน้าที่กะทันหัน	14
2	กรรมการไม่ทราบรายละเอียดของโครงการที่เปิดซองสอบราคา	10
3	ข้าราชการส่วนตำบลไม่มีส่วนในการแนะนำกรรมการตัวแทน ประชาชน	9
4	กรรมการตัวแทนประชาชนรู้จักและคุ้นเคยกับข้าราชการส่วนตำบล จึงไว้ใจ	7
5	กรรมการไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม	4
6	การไม่ได้รับคำตอบแทน	1
รวม		46

จากตารางที่ 4.48 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชน ตอบว่า สาเหตุของปัญหาการเปิดของสอบราคา เกิดจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งวันปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการตัวแทนประชาชน กระทั่งหันเหกันไป ร่องลงมาคือ สาเหตุ กรรมการตัวแทนประชาชนไม่ทราบรายละเอียด ของโครงการที่ เปิดของสอบราคา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่จัดส่งรายละเอียดให้กรรมการตัวแทนประชาชน เช่น คำสั่งแต่งตั้งกรรมการตัวแทนประชาชน เอกสารรายละเอียดการเปิดของสอบราคาและสาเหตุ ข้าราชการส่วนตำบลไม่มีส่วนในการแนะนำกรรมการตัวแทนประชาชน

ตารางที่ 4.49 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบล เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา

ลำดับ ที่	สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการเปิดของสอบราคา	ความถี่
1	องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการส่งเสริม	6
2	กรรมการตัวแทนประชาชนรู้จักและคุ้นเคยกับข้าราชการส่วนตำบล จึงไว้ใจ	5
3	กรรมการไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม	5
รวม		16

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ข้าราชการส่วนตำบล ตอบว่า สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดของสอบราคา องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการส่งเสริม ร่องลงมาคือ สาเหตุกรรมการตัวแทนประชาชนรู้จักและคุ้นเคยกับข้าราชการส่วนตำบลจึงไว้ใจและมีได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง และ กรรมการไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

2.2.3 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการตรวจการจ้าง

1) ปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

ตารางที่ 4.50 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม
ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

ลำดับ ที่	ปัญหาการตรวจการจ้าง	ความถี่
1	กรรมการไม่ทราบรายละเอียดของโครงการที่ตรวจการจ้าง	10
2	กรรมการขาดความรู้ความสามารถ	6
	รวม	16

จากตารางที่ 4.50 พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชน ตอบว่า ปัญหาการตรวจการจ้าง คือ กรรมการตัวแทนประชาชน ไม่ทราบรายละเอียดต่างๆของโครงการที่ตรวจการจ้าง และปัญหาการขาดความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน

ตารางที่ 4.51 ตารางแสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วม
ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

ลำดับ ที่	ปัญหาการตรวจการจ้าง	ความถี่
1	กรรมการขาดความรู้ความสามารถ	10
2	กรรมการ ไม่มาปฏิบัติหน้าที่	4
	รวม	14

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ข้าราชการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง ตอบว่า ปัญหาการตรวจการจ้าง คือ ปัญหาการขาดความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน และปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนไม่มาปฏิบัติหน้าที่

2)สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

ตารางที่ 4.52 แสดงความคิดเห็นของกรรมการตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

ลำดับ ที่	สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการตรวจการจ้าง	ความถี่
1	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่จัดส่งเอกสารให้	6
2	กรรมการตัวแทนประชาชนมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม	6
3	องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งวันปฏิบัติหน้าที่กะทันหันหรือไม่แจ้ง	5
4	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนในการส่งเสริมหรือสนับสนุน	4
รวม		21

จากตารางที่ 4.52 พบว่ากรรมการตัวแทนประชาชน คอบว่า สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการ ตรวจการจ้าง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่จัดส่งเอกสารให้ การได้กรรมการตัวแทนประชาชนมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมเพราะไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งวันปฏิบัติหน้าที่กะทันหันหรือไม่แจ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนส่งเสริมหรือสนับสนุน

ตารางที่ 4.53 แสดงความคิดเห็นของข้าราชการส่วนตำบลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง

ลำดับ ที่	สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการตรวจการจ้าง	ความถี่
1	การคัดเลือกกรรมการตัวแทนมีประชาชนมาร่วมคัดเลือกน้อย (ขาดตัวเลือก)	4
2	การขาดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก	4
3	องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนในการส่งเสริมหรือสนับสนุน	4
4	กรรมการ ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม	1
รวม		13

จากตารางที่ 4.53 พบว่ากรรมการตัวแทนประชาชน ตอบว่า สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง คือ การคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมีประชาชนมาร่วมประชามน้อย ทำให้ขาดตัวเลือก และการไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ทำให้กรรมการตัวแทนประชาชนขาดความรู้ความสามารถ กล่าวคือ กรรมการตัวแทนประชาชนไม่มีความสามารถในการอ่านแบบแปลน สาเหตุองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ส่วนในการส่งเสริมหรือสนับสนุนอย่างจริงจัง และกรรมการตัวแทนประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

2.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของปัญหาที่พบ คือปัญหาด้านการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง โดยการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมนั้นใช้วิธีการสนทนากลุ่มเป็นหลัก และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน(ประธาน/เลขานุการประชามหมู่บ้าน) และกรรมการตัวแทนประชาชนตลอดจนการสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการส่วนตำบลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้

2.3.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง

1) แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

จากปัญหาดังกล่าว แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วม ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนในการช่วยณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน เพื่อที่เมื่อดำเนินการคัดเลือกจะได้มีตัวเลือกมากขึ้น และต้องให้ประชาชนตระหนักว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไม่ใช่เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำชุมชนเพียงอย่างเดียว

- องค์การบริหารส่วนตำบลต้องหาแนวทางให้ประชาชนมาร่วมประชามจำนวนมาก โดย อาจปรับเปลี่ยน วัน เวลา การประชาม เช่น การประชามในวันหยุด หรือนอกเวลาราชการ เพื่อที่จะได้ตัวแทนประชาชนที่มีประสิทธิภาพ ได้คนรุ่นใหม่ มีความรู้มีความสามารถ มีการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตัวแทนประชาชน เพื่อที่จะได้มีกรรมการตัวแทนประชาชนเป็นบุคคลอื่นนอกจากผู้นำชุมชนเพียงอย่างเดียวซึ่งผู้นำบางคนมีความเสียสละแต่อาจจะขาดความรู้ความสามารถ

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปฏิบัติตามข้อเสนอของประชามหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด และแจ้งคำสั่งแต่งตั้งกรรมการ โดยให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบล่วงหน้าทันทีที่มีการแต่งตั้ง

- องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างทัศนคติให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและกำหนดกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนให้ชัดเจน

- ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดให้มีการประชุมเพื่อคัดเลือกเป็นรายโครงการ

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

- ควรใช้สถานที่ในการจัดประชุมที่เป็นกลาง เช่น สถานที่จัดประชุมบริเวณ โรงเรียน วัด มัสยิด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล

2) แนวทางการแก้ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหลายประการดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้ข้าราชการส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือร่วมเป็นกรรมการมีความรู้และมีส่วนแนะนำชี้แจงกรรมการตัวแทนประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอน เช่น มีการแต่งตั้งกรรมการอย่างเป็นทางการ เป็นระยะเวลาพอสมควร

- องค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งคำสั่งแต่งตั้งกรรมการตัวแทนประชาชนให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2-3 วัน

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเปิดค่าตอบแทนให้กรรมการเปิดซองสอบราคาถึงแม้ว่า ปัจจุบันระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 กำหนดให้ สามารถเบิกได้เฉพาะค่าตอบแทนกรรมการตรวจการจ้างเท่านั้น

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีชี้แจงกรรมการตัวแทนประชาชน ก่อนการปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง เพื่อที่กรรมการตัวแทนประชาชนจะได้มีความเข้าใจ ทราบระเบียบขั้นตอนต่าง ๆ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดประชุม จัดอบรม หรืออื่นใด เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ให้กรรมการตัวแทนประชาชน โดยอาจจะเป็นการจัดอบรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ โดยเฉพาะให้กรรมการมีความมั่นใจ และอาจจะไม่ต้องอบรมบ่อยครั้งนักเพราะกรรมการตัวแทนประชาชนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นบุคคลเดิม โดยการอบรมนั้น อาจจะอบรมพร้อมกับข้าราชการส่วนตำบล และเป็นการอบรมด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยเฉพาะ

- องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ควรนำเอกสารไปให้กรรมการตัวแทนประชาชนลงนาม ภายหลังจากในกรณีที่กรรมการตัวแทนประชาชนไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ แต่ควรมีการสอบถามไปยังกรรมการถึงเหตุผลต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป และถ้าปัญหาเกิดจากกรรมการตัวแทนประชาชนไม่ต้องการปฏิบัติหน้าที่จริง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลควรแจ้งไปยังหมู่บ้านเพื่อขอให้คัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนคนอื่นมาแทน

3) แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้างมีดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการทำงาน โดยส่งแบบแปลน การก่อสร้าง เอกสารสัญญาต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารแนบท้ายสัญญาให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2-3 วัน ถึงแม้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล คิดว่ากรรมการตัวแทนประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ การจัดส่งเอกสารไปให้ประชาชนนั้นไม่มีประโยชน์ แต่กรรมการตัวแทนประชาชนมีความคิดเห็นว่า ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลจัดส่งเอกสารให้อย่างเป็นทางการครบถ้วน ถูกต้องจะมีส่วนช่วยให้กรรมการตัวแทนประชาชนมีความกระตือรือร้นเห็นความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ กรรมการตัวแทนประชาชนบางคนมีความรู้และเข้าใจในเอกสารถึงแม้ว่าจะไม่เข้าใจทั้งหมด และบางครั้งกรรมการตัวแทนประชาชนสามารถนำเอกสารดังกล่าวสอบถามเพิ่มเติมจากบุคคลอื่นในครอบครัว หรือจากเจ้าหน้าที่ได้ นอกจากนี้กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ยังแสดงความคิดเห็นว่าถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลจัดส่งเอกสารให้ ตนเองจะศึกษารายละเอียดก่อนปฏิบัติหน้าที่ มีเพียงกรรมการตัวแทนประชาชนบางคนเท่านั้นที่มีความคิดเห็นว่าจะไม่ศึกษารายละเอียดจากเอกสาร

- องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปรับปรุงการดำเนินงาน โดยการแจ้งวัน เวลา สถานที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบล่วงหน้า

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเบิกค่าตอบแทนให้กรรมการตรวจการจ้าง ตามระเบียบ กำหนด โดยการตราเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

- องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการอบรมประชาชนเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะ อาจจะเป็นการจัดอบรมไม่บ่อยครั้งนัก เพราะกรรมการประชาชนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นบุคคลเดิม โดยการอบรมนั้นอาจจะอบรมพร้อมกับข้าราชการส่วนตำบล

- องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ควรนำเอกสารไปให้กรรมการตัวแทนประชาชนลงนาม ภายหลังจากในกรณีที่กรรมการตัวแทนประชาชนไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ แต่ควรมีการสอบถามไปยังกรรมการถึงเหตุผลต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป และถ้าปัญหาเกิดจาก

กรรมการตัวแทนประชาชนไม่ต้องการปฏิบัติหน้าที่จริง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลควรแจ้งไปยังหมู่บ้านเพื่อขอให้คัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนคนอื่นมาแทน

- องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ประชาชนเห็นประโยชน์ และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และไม่ได้ให้ประชาชนมามีส่วนร่วมเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบเท่านั้น

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลและแนวทางแก้ไข

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 17,370 คน ประกอบด้วยประชาชน และข้าราชการส่วนตำบล โดยใช้

2) กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 428 คน แยกเป็น กลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 391 และเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 37 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งสิ้น 3 ชนิด คือ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแบบการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนที่ 3 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างแบ่งเป็น 3 แบบคือ แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน(ประธาน/เลขานุการประชาคมหมู่บ้าน) แบบสัมภาษณ์กรรมการตัวแทนประชาชน และแบบสัมภาษณ์ข้าราชการส่วนตำบล แบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 การเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการ การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

3) แบบการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา และส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดย การสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และ โดยการสนทนากลุ่ม

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ ข้อ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์ และแบบการสนทนากลุ่ม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมการตัวแทนประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 3 และข้อ 4 โดย ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ผลการวิจัยข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 391 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 จากขนาดกลาง จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และ ขนาดใหญ่ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4

1.3.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้

การมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการต้องมีตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.73 ไม่ทราบว่า การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีกรรมการตัวแทนประชาชน และมีเพียงร้อยละ 4.09 เท่านั้นที่ทราบ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กทราบ ร้อยละ 2 ทราบขนาดกลาง ร้อยละ 5.04 และขนาดใหญ่ทราบ ร้อยละ 5.74 ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.26 ไม่ทราบว่ามีการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน และมีเพียงร้อยละ 4.60 เท่านั้นที่ทราบ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ทราบ ร้อยละ 2 ขนาดกลาง ทราบ ร้อยละ 6.72 และขนาดใหญ่ทราบ ร้อยละ 5.74

(2) การมีส่วนร่วมรับรู้ที่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิ์เข้าสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.96 ไม่ทราบว่าประชาชนทั่วไปมีสิทธิ์เข้าสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง และมีเพียงร้อยละ 3.58 เท่านั้นที่ทราบ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ทราบ ร้อยละ 2 ขนาดกลาง ทราบ ร้อยละ 4.20 และขนาดใหญ่ ทราบ ร้อยละ 4.92

2) การมีส่วนร่วมในการประชุมและการสังเกต

การมีส่วนร่วมในการประชุมและการสังเกตนั้น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นโดยรวม ประชาชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง ไม่มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 1.05 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.20 และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากันคือ 1.12 ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการประชุม มีค่าเฉลี่ย 1.19 , 1.31 และ 1.22ตามลำดับ และ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน มีค่าเฉลี่ย 1.28, 1.55 และ 1.37 ตามลำดับ ส่วนค่าต่ำสุดคือ การร่วมสมัครเป็นกรรมการ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00, 1.01 และ 1.00 ตามลำดับ

(2) การมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์จัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการวิจัย พบว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการ

สังเกต มีค่าเฉลี่ย 1.04 ,1.08 และ 1.02 ตามลำดับ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กและขนาด
ใหญ่ มีส่วนร่วมสูงสุด คือ การเข้าร่วมสังเกต มีค่าเฉลี่ย 1.07 และ 1.04 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วน
ร่วมต่ำสุด คือ ร่วมสมัครเป็นกรรมการ มีค่าเฉลี่ย 1.01ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ส่วนขนาดกลาง
มีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมสอบถามข้อเท็จจริงในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.10 และมีส่วนร่วม
ต่ำสุดคือ ร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย1.03

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นโดยรวมคือ ประชาชนมีบทบาทน้อยโดย
มีค่าเฉลี่ย 2.20 โดย องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.26 และองค์การบริหาร
ส่วนตำบลขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.16 ดังนี้

(1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างของ
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเห็นว่าประชาชน
มีบทบาทน้อยทุกด้าน(ด้านประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ด้านองค์การบริหารส่วนตำบลได้
ให้การสนับสนุนประชาชน ด้านกระบวนการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมาจาก
กระบวนการที่เหมาะสม และด้านกรรมการตัวแทนประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการ
ปฏิบัติหน้าที่) มีค่าเฉลี่ย 2.16 โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือคิดเห็นว่ากรรมการตัวแทนประชาชนมีความรู้
ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.49 และต่ำสุดคือ คิดเห็นว่า
ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 1.95

(2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างของ
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเห็นว่า
ประชาชนมีบทบาทน้อยทุกด้าน(ด้านประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ด้านองค์การบริหารส่วน
ตำบลได้ให้การสนับสนุนประชาชน ด้านกระบวนการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมาจาก
กระบวนการที่เหมาะสม และด้านกรรมการตัวแทนประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการ
ปฏิบัติหน้าที่) มีค่าเฉลี่ย 2.19 โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือคิดเห็นว่ากรรมการตัวแทนประชาชนมีความรู้
ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.43 และต่ำสุดคือ คิดเห็นว่า
ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.03

(3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างของ
องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเห็นว่าประชาชน
มีบทบาทน้อยทุกด้าน(ด้านประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ด้านองค์การบริหารส่วนตำบลได้
ให้การสนับสนุนประชาชน ด้านกระบวนการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมาจาก
กระบวนการที่เหมาะสม และด้านกรรมการตัวแทนประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการ

ปฏิบัติหน้าที่) มีค่าเฉลี่ย 2.26 โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือคิดเห็นว่ากรรมการตัวแทนประชาชนมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.46 และต่ำสุด คือ คิดเห็นว่าประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.05

4) **ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง**

ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นโดยรวมคือ มีประโยชน์ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 โดย องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.09 และ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.98 ดังนี้

(1) ประโยชน์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า มีประโยชน์ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.39 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.72

(2) ประโยชน์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบลกลาง ผลการวิจัย พบว่า มีประโยชน์ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.24 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.64

(3) ประโยชน์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ผลการวิจัย พบว่า มีประโยชน์ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การการจัดซื้อจัดจ้างสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.24 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ย 2.61

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัยในภาพรวม พบว่า ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 โดย องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.50 และ ขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.29 ดังนี้

(1) ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเล็ก คือ ประชาชน เห็นว่ามีปัญหาอุปสรรคในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.50 ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ การไม่

ต้องการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.75 และต่ำสุดคือ สถานที่ในการจัดประชามไม่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.30

(2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง ประชาชนคิดเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.29 โดยปัญหาอุปสรรคมากที่สุดคือ การติดภารกิจอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.69 ส่วนปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุดคือ สถานที่ในการจัดประชามไม่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ย 2.57

(3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ประชาชนคิดเห็นว่าปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.35 โดยมีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดคือ ช่วงเวลาการจัดประชามไม่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 3.55 และปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุดคือ สถานที่จัดประชามไม่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 2.91

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

(1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมีการได้มาจากที่ประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่ได้มีการเลือกทุกโครงการแต่จะเลือกเพียงปีละครั้งและการเลือกนั้น ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตัวแทนประชาชนและกรรมการตัวแทนประชาชนไม่ทราบว่าตนเองเป็นกรรมการในส่วนใดโดยผู้นำชุมชนเห็นว่าวิธีการคัดเลือกดังกล่าว นั้นเหมาะสมแล้ว ส่วนกรรมการตัวแทนประชาชนมีความเห็นทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่า กรรมการตัวแทนประชาชนบางส่วนไม่ได้มีการคัดเลือกในที่ประชุม แต่ผู้นำชุมชนเป็นผู้จัดส่งรายชื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลเอง และมีกรรมการตัวแทนประชาชนบางส่วนตอบว่าไม่ทราบว่า การได้กรรมการตัวแทนประชาชนได้อย่างไร ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนนั้นประชาชนไม่ทราบว่า การ จัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีกรรมการตัวแทนประชาชน ไม่ทราบว่ามีการจัดประชามเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ส่วนบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนนั้น ประชาชนไม่เคยร่วมประชาม ร่วมลงมติ ร่วมเสนอชื่อ หรือร่วมสมัครเป็นกรรมการตัวแทนประชาชน ซึ่งสรุปได้ว่า ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน

(2) การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา พบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนเกือบทั้งหมด ไม่มีการเตรียมตัวก่อนการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่นั้น กรรมการตัวแทนประชาชนตอบว่า ได้มีตรวจเอกสารอย่างคร่าว ๆ บางส่วนตอบว่า ตรวจเฉพาะเอกสารสำคัญ มีบทบาทเพียงลงนามในเอกสารเท่านั้น และมีกรรมการตัวแทนประชาชน

ส่วนน้อยตอบว่าตรวจเอกสารอย่างละเอียดทุกใบ ส่วนข้าราชการส่วนตำบลส่วนใหญ่ตอบว่า
กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทเพียงการลงนามในเอกสารเท่านั้น ส่วนการใช้ความรู้
ความสามารถนั้น กรรมการตัวแทนประชาชนส่วนหนึ่งตอบว่าใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ ขณะที่
อีกส่วนหนึ่ง ตอบว่าไม่ได้ใช้ โดยมีผลการทดสอบความรู้ความสามารถ พบว่ากรรมการตัวแทน
ประชาชนตอบถูกเฉลี่ยร้อยละ 57.41 ตอบผิดเฉลี่ยร้อยละ 18.51 และตอบว่าไม่ทราบ เฉลี่ยร้อยละ
24.07 โดยความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนแต่ละคนมีความแตกต่างกันมาก
เนื่องจาก กรรมการตัวแทนประชาชนบางคนตอบถูกทุกข้อ บางคนตอบว่าไม่ทราบทุกข้อนอกจากนี้
มีกรรมการตัวแทนประชาชนไม่มาปฏิบัติหน้าที่ และมีการลงนามภายหลัง

(3) การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนในการตรวจการจ้าง พบว่า
กรรมการตัวแทนประชาชนเกือบทั้งหมด ไม่มีการเตรียมตัวก่อนการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนการปฏิบัติ
หน้าที่นั้น กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทน้อย กล่าวคือ สนใจลงนามในเอกสารเท่านั้น
หรือไม่มีบทบาทในการตรวจเลข ส่วนการใช้ความรู้ความสามารถนั้น กรรมการตัวแทนประชาชน
ส่วนใหญ่ตอบว่า ใช้เต็มที่ และมีส่วนน้อยตอบว่า ไม่เคยใช้ความรู้ความสามารถ โดยมีผลการ
ทดสอบความรู้ความสามารถ พบว่ากรรมการตัวแทนประชาชน ตอบถูก ร้อยละ 31.8 ตอบผิด ร้อย
ละ 22.33 และตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ 45.83 โดยความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทน
ประชาชนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีกรรมการตัวแทนประชาชนบางคน ตอบว่าไม่
ทราบทุกข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า กรรมการตัวแทนประชาชน เห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วม
ของกรรมการตัวแทนประชาชนส่งผลด้านดี คือ ทำให้งานมีคุณภาพ ทำให้โปร่งใส อย่างไรก็ตามมี
บางส่วนตอบว่า ไม่ส่งผลอะไร ส่วนผู้นำชุมชนเห็นว่า ทำให้โปร่งใส และลดปัญหาความขัดแย้ง
ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในพื้นที่ ส่วนข้าราชการส่วนตำบล มีความเห็นทั้ง
ด้านดีและด้านเสีย กล่าวคือ ด้านดี ทำให้งานมีคุณภาพ เป็นการประชาสัมพันธ์โครงการในหมู่บ้าน
ลดปัญหาความขัดแย้งขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน และทำให้โปร่งใส ส่วนด้าน
เสียคือ ทำให้ขั้นตอนการทำงานยุ่งยากมากขึ้น กรรมการตัวแทนประชาชนบางคนปฏิเสธการ
ปฏิบัติหน้าที่ และไม่กล้าลงนามในเอกสารทั้ง ๆ ที่งานถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

(4) สิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง ผลการวิจัยพบว่า
สิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนคือ การเป็นผู้นำชุมชน ความรู้
ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน การแนะนำของข้าราชการส่วนตำบล ความรักใน
ชุมชน ประสพการณ์ของกรรมการตัวแทนประชาชน ความคุ้นเคยกับองค์การบริหารส่วนตำบล
การเห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ความรู้ที่กว่าตนเองมีคุณค่า โดยกรรมการ

ตัวแทนประชาชน ผู้นำชุมชน และข้าราชการส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันคือ คิดเห็นว่าสิ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเป็นผู้นำชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อ 4 เพื่อศึกษา ปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชน ในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล และแนวทางการแก้ไข

1) ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

(1) ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ผลการวิจัย พบว่าปัญหาการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนคือ ปัญหาได้กรรมการคนเดิมเสมอ ๆ ปัญหาผู้เข้าร่วมประชามน้อย ปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แต่งตั้งตามที่เสนอ ปัญหาไม่มีการประชามเพื่อคัดเลือก โดยมีสาเหตุหลักมาจากการที่ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมและประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

(2) ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการเปิดซองสอบราคา ผลการวิจัย พบว่ามีปัญหาดังนี้ คือ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนไม่ทราบรายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนขาดความรู้ความสามารถ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนไม่มาปฏิบัติหน้าที่ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนไม่ทราบระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนไม่ทราบว่าตนเองมีหน้าที่เปิดซองสอบราคา ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนสนใจลงนามในเอกสารเพียงอย่างเดียว ปัญหากรรมการตัวแทนประชาชนเป็น คนเดิม โดยมีสาเหตุมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งวันปฏิบัติหน้าที่กะทันหัน กรรมการไม่ทราบรายละเอียดของโครงการที่เปิดซองสอบราคา ข้าราชการส่วนตำบลไม่มีส่วนในการแนะนำกรรมการตัวแทนประชาชน กรรมการตัวแทนประชาชนรู้จักและคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่จึงไว้ใจข้าราชการส่วนตำบล กรรมการตัวแทนประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และการไม่ได้รับคำตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่

(3) ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการตรวจการจ้าง คือ กรรมการตัวแทนประชาชน ไม่ทราบรายละเอียดของโครงการที่ตรวจการจ้าง การขาดความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน โดยมีสาเหตุมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่จัดส่งเอกสารให้กรรมการตัวแทนประชาชนมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งวันปฏิบัติหน้าที่กะทันหันหรือไม่ได้แจ้ง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีส่วนในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการมีส่วนร่วม การคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนมี ประชาชนมาประชามน้อยทำให้ขาดตัวเลือกและกรรมการตัวแทนประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาค่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

(1) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีส่วนในการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมปรับเปลี่ยน วันเวลา สถานที่ประชุมให้เหมาะสม องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติตามข้อเสนอของชุมชน สร้างทัศนคติให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม จัดให้มีการคัดเลือกเป็นรายโครงการ

(2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการในการทำงาน ส่งคำสั่งแต่งตั้งให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบล่วงหน้า รวมทั้งมีการอบรมให้ความรู้กับกรรมการตัวแทนประชาชน การเบิกจ่ายค่าตอบแทนให้กรรมการตัวแทนประชาชน มีการชี้แจงกรรมการตัวแทนประชาชนก่อนการปฏิบัติหน้าที่ และไม่นำเอกสารไปให้กรรมการตัวแทนประชาชนลงนามภายหลังในกรณีที่กรรมการตัวแทนประชาชนไม่มาปฏิบัติหน้าที่

(3) แนวทางการแก้ไขปัญหาค่าการตรวจการจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการในการทำงาน มีการจัดส่งแบบแปลนและเอกสารต่าง ๆ ให้กรรมการตัวแทนประชาชน แจ้งวัน เวลาในการปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบล่วงหน้า มีการจ่ายค่าตอบแทนให้กรรมการตรวจการจ้าง มีการจัดอบรมเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง และไม่ควรรนำเอกสารไปให้กรรมการตัวแทนประชาชนลงนามภายหลังในกรณีที่ไม่ได้มาปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีประเด็นที่น่าสนใจ คือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกิน 1 ซึ่งแสดงว่ามีการกระจายมาก คือ ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ขนาด กล่าวคือ ในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ปัญหาอุปสรรค คือ การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และสถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ทั้ง 2 ประเด็น ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง คือ การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ช่วงเวลาในการจัดประชุมไม่เหมาะสม สถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม การคิดว่าการมีส่วนร่วมไม่ส่งผลใด ๆ การติดภารกิจอื่น และการไม่ต้องการมีส่วนร่วม โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ,1.00, 1.07, 1.06, 1.90 และ 1.11 ตามลำดับ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ คือ การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ช่วงเวลาในการจัดประชุมไม่เหมาะสม สถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม การคิดว่าการมีส่วนร่วมไม่ส่งผลใด ๆ การติดภารกิจอื่น และการไม่ต้องการมีส่วนร่วม โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 ,1.04, 1.07, 1.10, 1.04 และ 1.17 ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อควรอภิปรายดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประชาชนมีบทบาทน้อยสอดคล้องกับ นวลน้อย ศรีรัตน์ และคณะ (2546) ที่พบว่าในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง อีกทั้ง การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ ปัญหาการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนที่ประชาชนไม่ให้ความสนใจในการคัดเลือก ประชาชนติดภารกิจ และปัญหา กรรมการตัวแทนประชาชนเอง กล่าวคือ ความรู้ ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชนมีน้อย สอดคล้องกับนวลน้อย ศรีรัตน์และคณะ (2546) เช่นกัน ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ องค์การบริหารส่วนตำบลคือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่เปิด โอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมและการขาดการประชาสัมพันธ์ ประชาชนมีปัญหาเรื่องภารกิจ เนื่องจากกิจกรรม ดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกับการทำงานของประชาชน และสอดคล้องกับ อานุภาพ ภิรตภัก (อ้างถึงใน นพทณจน์ เมตตานนท์ : 2541) ที่กล่าวถึงเงื่อนไขในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ ประชาชนต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีโอกาสที่จะเข้าร่วม และการที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีการเบิกค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการตัวแทนประชาชน อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้กรรมการตัวแทน บางส่วน ไม่มาปฏิบัติหน้าที่เพราะต้องขาดรายได้ และถือได้ว่าการดำเนินการดังกล่าว ไม่ปฏิบัติตามระเบียบซึ่งกำหนดให้สามารถเบิกค่าตอบแทนให้คณะกรรมการ ในอัตรา 250บาทต่อวัน และสำหรับประชาชนนั้นสามารถเบิกเพิ่มได้อีก 1 เท่า นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิท ขาวสอาด (2539) ที่พบว่าปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในห้องถื่นคือ ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจและผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ผลการวิจัยพบว่า กรรมการตัวแทนประชาชนมักจะเป็นบุคคลเดิมเสมอ ๆ และส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชน โดยผู้นำชุมชนถือว่าเป็นความรับผิดชอบและเกรงใจองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสาเหตุมาจากการที่ประชาชนทั่วไปไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและไม่ต้องการมีส่วนร่วมจึงผลักรားให้ผู้นำชุมชน หรือต้องการมีส่วนร่วมเฉพาะ โครงการที่ตนเองต้องใช้ประโยชน์จริง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2546) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

บริหารจัดการกิจการสาธารณะมีค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากประชาชนคิดว่ามิใช่หน้าที่ ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นการมีส่วนร่วมซึ่งอาจเกิดจากความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม หรือรู้สึกว่าการนั้นมีผลได้ผลเสียต่อเขาโดยตรง หรือถูกบีบบังคับหรือขอร้อง และสอดคล้องกับ กับ ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543) กล่าวถึงเงื่อนไขที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนา มีดังนี้ (1) สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสภาพของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม (2) มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ และมีการเสริมด้านวิชาการแก่สมาชิก (3) ความตั้งใจความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนาและความพร้อมทั้งกายและใจที่จะทำงานกับประชาชน (4) การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี (5) การเป็นผู้นำ (6) การมีอิสรภาพและมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม

ด้านความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน ผลการวิจัยพบว่ากรรมการตัวแทนประชาชนขาดความรู้ความสามารถ และ จากการทดสอบความรู้ความสามารถของกรรมการตัวแทนประชาชน ถึงแม้ว่าโดยเฉลี่ยแล้วกรรมการตัวแทนประชาชนจะตอบถูกร้อยละ 57 อย่างไรก็ตาม มีกรรมการ ตัวแทนประชาชน ที่ตอบผิดถึงร้อยละ 18.5 และตอบว่าไม่ทราบถึงร้อยละ 24.07 โดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก นั้นกรรมการ ตัวแทนประชาชน ตอบว่า ไม่ทราบถึงร้อยละ 44.44 แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกรรมการตัวแทนประชาชนที่ค่อนข้างน้อยมาก และ มีความแตกต่างกันมากในแต่ละคน จึง มีผล ทำให้มีบทบาทน้อยในการปฏิบัติหน้าที่โดยสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่มีการแต่งตั้งกรรมการตัวแทนประชาชน โดยดำเนินการไปเพียงเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบกำหนดเท่านั้น สอดคล้องกับสุขุม สารินุตร ที่พบว่าการดำเนินงานการก่อสร้างสาธารณประโยชน์ ส่วนใหญ่เป็นไปตามแบบแปลนที่กำหนดแต่คุณภาพไม่ดีพอ ทั้งนี้เพราะการขาดความรู้ความสามารถ ในการควบคุมการก่อสร้างของคณะกรรมการตรวจการจ้าง

ด้านปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กคือด้านการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และด้านสถานที่ในการจัดประชาคมไม่เหมาะสม ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางนั้นปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมคือ ด้านการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้านเวลา และสถานที่ในการจัดประชาคมไม่เหมาะสม และ ในองค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่นั้น ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมคือด้านการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้าน เวลา สถานที่ในการจัดประชาคมไม่เหมาะสม และด้านการคิดว่าการมีส่วนร่วมไม่ส่งผลใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้างนั้น ประชาชนทั่วไปมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาก สาเหตุอาจจะเป็นเพราะการแจ้งข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นไม่ทั่วถึง ประกอบกับการไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงรวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจ และให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาในการมีส่วนร่วมของทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ขนาดที่ไม่แตกต่างกัน คือ การคิดว่าการมีส่วนร่วมไม่ส่งผลใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้าง การติดภารกิจอื่น และการไม่ต้องการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูงและสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถชี้ให้เห็นว่าประชาชนไม่มีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีส่วนในการประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเห็นประโยชน์ที่แท้จริงของการมีส่วนร่วม

สำหรับด้านประโยชน์ของการมีส่วนร่วมนั้นประชาชนทั่วไปมีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ในระดับปานกลางเท่านั้น สาเหตุอาจจะเป็นเพราะประชาชนไม่มีส่วนร่วมจึงมองไม่เห็นประโยชน์ก็ได้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีส่วนในการประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเห็นประโยชน์ที่แท้จริงของการมีส่วนร่วม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

3.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง ดังนั้นควรปรับปรุงบทบาทการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ มากกว่าการปฏิบัติเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบกำหนด

3.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควร ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของกรรมการตัวแทนประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อที่กรรมการตัวแทนประชาชนจะได้มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่และทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างแท้จริง

3.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีส่วนในการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เพราะสามารถนำไปสู่การมีส่วนร่วมของกรรมการตัวแทนประชาชนที่มีคุณภาพได้

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีปัญหา ด้านการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชน ปัญหาด้านการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนในการเปิดซองสอบราคา และการตรวจการจ้าง ซึ่ง

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากประชาชนเอง และเกิดจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจึงเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

3.2.1 แนวทางปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการการจัดซื้อจัดจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องวางโครงการระยะยาวว่าจะจัดทำโครงการอะไร โดยชี้แจงให้ชุมชนทราบ และการคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างนั้นต้องมีการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของการปฏิบัติหน้าที่ให้ชุมชนทราบก่อน รวมทั้งต้องกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การกำหนดให้การคัดเลือกแต่ละครั้งต้องเลือกคนที่มีความรู้ในโครงการนั้น ๆ ไม่ใช่เลือกแต่บุคคลที่ว่าง หรือเป็นผู้นำชุมชน หรือเคยปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น

3.2.2 แนวทางปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบ โดยการจัดส่งเอกสารคำสั่ง และเอกสารรายละเอียดการเปิดซองสอบราคา ให้กรรมการตัวแทนประชาชนทราบก่อนการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งต้องมีการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้กรรมการตัวแทนประชาชน โดยอาจจะอบรมไม่บ่อยนักเนื่องจากกรรมการตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพประจำวัน อีกทั้งกรรมการตัวแทนประชาชนมักจะเป็นกรรมการคนเดิม หรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะมีการประสานไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการจัดทำคู่มือประชาชน โดยเฉพาะเพื่อแจกจ่ายให้กับกรรมการตัวแทนประชาชนทั่วประเทศซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำการอบรมข้าราชการส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วย เนื่องจากข้าราชการส่วนตำบลดังกล่าวบางคนขาดความรู้จึงไม่สามารถแนะนำชี้แจงกรรมการตัวแทนประชาชนได้ และควรมีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนให้กับกรรมการเปิดซองสอบราคาที่เป็นกรรมการตัวแทนประชาชนใน โดยอาจมีการเบิกจ่าย เป็นค่าตอบแทนกรรมการหรืออาจจะ เบิกจ่าย เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเนื่องจากการไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไปตามคำสั่งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2.3 แนวทางปฏิบัติและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการกำชับข้าราชการส่วนตำบลที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกรรมการตัวแทนประชาชนให้มีส่วนในการแนะนำชี้แจงกรรมการตัวแทนประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดอบรม หรือแจกระเบียบอย่างง่าย เกี่ยวกับการจัดซื้อ

จัดจ้างหรือการปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการตัวแทนประชาชน ได้ศึกษาเองเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ให้กรรมการตัวแทนประชาชน หรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะมีการประสานไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการจัดทำคู่มือประชาชน โดยเฉพาะเพื่อแจกจ่ายให้กับกรรมการตัวแทนประชาชนทั่วประเทศซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน นอกจากนี้อองค์การบริหารส่วนตำบลควรเสนอความเห็นไปยังหมู่บ้านให้มีการเปลี่ยนตัวกรรมการตัวแทนประชาชนในกรณีที่กรรมการตัวแทนประชาชนมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม เช่นการไม่สามารถอ่านหนังสือได้ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนให้กรรมการตัวแทนประชาชนทุกครั้งในอัตราที่เหมาะสมโดยอาจมีการเบิกจ่าย เป็นค่าตอบแทนกรรมการหรืออาจจะ เบิกจ่าย เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเนื่องจากการ ไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไปตามคำสั่งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และกรรมการตัวแทนประชาชนที่มาปฏิบัติหน้าที่ต้องขาดรายได้จากการประกอบอาชีพในวันนั้น และถ้ามีการจ่ายค่าตอบแทนกรรมการที่เหมาะสมอาจจะมีผลทำให้ประชาชน สนใจสมัครเป็นกรรมการตัวแทนประชาชน ได้และหมู่บ้านจะ ได้นำรายชื่อจากผู้สมัครและผู้ที่ถูกเสนอชื่อมาพิจารณาความเหมาะสมเพื่อคัดเลือกต่อไป

3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงลึกถึงการจัดซื้อจัดจ้างในองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

3.3.2 ควรมีการศึกษาในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น โดยการเข้าร่วมสังเกตการประชาคมที่หมู่บ้าน หรือ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น และสังเกตการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนด้วย

3.2.3 ควรมีการเข้าไปศึกษาหรือสังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเปิดซองสอบราคา โดยการประสานงานไปยังศูนย์ข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจะจัดตั้งอยู่ประจำ ณ ที่ทำการอำเภอแต่ละอำเภอ และจะมีข้อมูลกำหนดการเปิดซองสอบราคาของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนั้น ๆ อยู่แล้ว

3.2.4 ควรมีการเข้าไปศึกษาหรือสังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตัวแทนประชาชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการตรวจการจ้าง โดยการประสานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะ ส่วน โขธา เพื่อทราบ กำหนด วัน เวลา สถานที่ในการตรวจการจ้างแต่ละโครงการเพราะส่วน โขธาเป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างและจะทราบผลความก้าวหน้าของงานที่ดำเนินการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โกวิท พวงงาม (2542) *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต*
กรุงเทพมหานคร
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2546) “รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องการ
ตรวจสอบขององค์กรภาคประชาชนในระบบการบริหารงานและกิจการสาธารณะของ
ท้องถิ่น เสนอสถาบันดำรงราชานุภาพ” ม.ป.ท.
- เฉลิม เกิดโมลี (2543) “แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย เอกสารประกอบการเสวนา
วิพากษ์ ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน” ม.ป.ท.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร พินเนศพรินต์ติ้งเซ็นเตอร์
- ชูศักดิ์ เทียงตรง (2528) *การบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นพกาญจน์ เมตตานนท์ (2541) “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการวางแผนพัฒนาชุมชน” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นวลน้อย ศรีรัตน์ และคณะ (2546) “รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากสำนักงาน ป.ช.ช. และ The United State Agency For International Development”
ผ่านทางมูลนิธิอาเซีย ม.ป.ท.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2526) *การปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร พีระพัชณา
- ปารีชาติ วลัยเสถียรและคนอื่นๆ (2543) *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546” (2546 ,
ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา* ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอน 100ก หน้า 1-16
- “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2542” (2542,17 พฤศจิกายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 116 ตอน 114 ก
- “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537” (2537,2 ธันวาคม)
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 11 ตอน 53 ก
- พัทยา สกลพันธ์ (2545) “ขีดความสามารถของ อบต.ในการรองรับภารกิจด้านโครงสร้างพื้นฐาน
ทางกายภาพ : กรณีศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญา

- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปัจจุบันของประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้รวบรวม (2541) *คู่มือการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างของ
องค์การบริหารส่วนตำบล* กรุงเทพมหานคร บพิธการพิมพ์
- รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2548) “การบริหารท้องถิ่น” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารภาครัฐ
หน่วยที่ 7* หน้า 53-138 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540” (2540,11 ตุลาคม)
- รัตนะ บัวสนธิ์ (2547) “การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์* หน่วยที่ 12 หน้า 204-261 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- “ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534” (2534,4 กันยายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 108
ตอน 156
- “ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฉบับที่ 5 พ.ศ.2545” (2545,2 ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม
119 ตอน 99 ก หน้า 1-13
- ลิขิต ธีรเวคิน (2525) *การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*
กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิรัช วิรัชภาวรณ (2545) *การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ
ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย* กรุงเทพมหานคร โฟร์เพซ
- สนิท ขาวสะอาด (2539) “ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นศึกษา
กรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอพระธาตุพนม”
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สถาบันพระปกเกล้า (2545) *การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*
กรุงเทพมหานคร ชรรณคาเพลต
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2547) “รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพการ
บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

- สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547) *กฎหมายปกครองท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.
- สมชัย ฤชุพันธุ์ (2545) *กรอบความคิดในการกระจายอำนาจ ทำไม เพื่อใคร และอย่างไร*
กรุงเทพมหานคร เอส แอล พัблиเคชั่น
- สานิต บุญชู (2527) *การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชน เอกสารทางวิชาการหมายเลข
7 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2545) *สำนักปลัด
สำนักนายกรัฐมนตรี คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัด
สำนักนายกรัฐมนตรี (2547) *คู่มือกาเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน* ม.ป.ท.
- สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2549) “รายงานการวิจัย การวิจัยเชิง
ปฏิบัติการส่งเสริม อบต. ธรรมภิบาลดีเด่น” ม.ป.ท.
- อดิน รพีพัฒน์ (2527) *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม
ไทย* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยมหิดล
- อุทัย หิรัญโต (2523) *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร โอเคียนสโตร์
- อนัน อนันตกุล (2521) *การปกครองท้องถิ่นไทย* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยมหิดล
- อรทัต ลักษณ์พันธ์ (2545) *การมีส่วนร่วม การปกครองท้องถิ่น* อบต. กรุงเทพมหานคร บรรรกริจ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส มะธุณี

รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการต่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Ma, M.Phi(Pol Sc.) Ph.D. WEST ASIAN STUDIES

2. นายรัชฎาธิ์ ปนารักษ์

เจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชุมชน 8 พัฒนบริหารศาสตร์ สาขาการพัฒนาสังคม ปรัชญา
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาการจัดการ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์ ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้ในเชิงวิชาการ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
คำแนะนำ : โปรดเขียนเครื่องหมาย ที่ตรงกับความเป็นจริง

- 1.1 ท่านเคยเป็นกรรมการ การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่
 เคย ไม่เคย
- 1.2 ท่านทราบหรือไม่ว่าในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจำเป็นต้องมีตัวแทนจากประชาชนด้วย
 ทราบและรู้รายละเอียด ทราบ พอทราบบ้าง ไม่ทราบ
- 1.3 ท่านทราบหรือไม่ว่าในหมู่บ้านของท่านมีการจัดประชุมเพื่อคัดเลือกกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ทราบและรู้รายละเอียด ทราบ พอทราบบ้าง ไม่ทราบ
- 1.4 ท่านทราบหรือไม่ว่าประชาชนทั่วไปมีสิทธิ์เข้าร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ทราบและรู้รายละเอียด ทราบ พอทราบบ้าง ไม่ทราบ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุม

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
2.1.1	ร่วมประชุมประชุมประชาชนเพื่อคัดเลือกกรรมการฯ					
2.1.2	ร่วมลงมติในการคัดเลือกกรรมการฯ					
2.1.3	ร่วมเสนอชื่อ ตัวแทนประชาชนเพื่อเป็นกรรมการฯ					
2.1.4	ร่วมสมัครเป็นกรรมการฯ					

สำหรับผู้วิจัย

1
 2
 3

4

5

6

7

8

9

10

11

2.2 การมีส่วนร่วมในการสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง(เปิดซองสอบราคา/พิจารณาผลการประกวดราคา)
อย่างน้อยเพียงใด

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ เคย	
2.2.1	ร่วมสังเกตการจัดซื้อจัดจ้าง						☐ 12
2.2.2	ร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง						☐ 13
2.2.3	ร่วมสอบถามข้อเท็จจริงในการจัดซื้อจัดจ้าง						☐ 14
2.2.4	ร่วมคัดค้านการจัดซื้อจัดจ้าง						☐ 15

2.3 บทบาทของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การ
บริหารส่วนตำบล

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
2.3.1	ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง						☐ 16
2.3.2	องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้การสนับสนุน ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง						☐ 17
2.3.3	กระบวนการคัดเลือกตัวแทนประชาชนร่วมเป็น กรรมการการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมากจากกระบวนการที่เหมาะสม						☐ 18
2.3.4	กรรมการจากประชาชนมีความรู้ความสามารถ เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง						☐ 19
2.3.5	กรรมการตัวแทนประชาชนมีบทบาทในการ จัดซื้อจัดจ้าง						☐ 20

2.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4.1	การมีกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างลดน้อยลง					
2.1.2	การมีกรรมการตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างทำให้การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างคุ้มค่า					
2.4.3	การมีกรรมการตัวแทนประชาชนทำให้การจัดซื้อจัดจ้างสามารถสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น					

21

22

23

ส่วนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 การมีส่วนร่วมของท่านในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาด้านใด

ลำดับ ที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.1.1	การไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร					
3.1.2	ช่วงเวลาในการจัดประชุมไม่เหมาะสม					
3.1.3	สถานที่ในการจัดประชุมไม่เหมาะสม					
3.1.4	คิดว่าการมีส่วนร่วมไม่มีผลใด ๆ ต่อการจัดซื้อจัดจ้าง					
3.1.5	การติดภารกิจอื่น					
3.1.6	ไม่ต้องการมีส่วนร่วม					
3.1.7	อื่น ๆ					

24

25

26

27

28

29

30

3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

**เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(สำหรับสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน)**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. องค์การบริหารส่วนตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
2. ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ใหญ่ กลาง เล็ก
3. วันที่เดือนพ.ศ. เวลา
4. สถานที่
5. ผู้นำชุมชนที่ศึกษา ชื่อ - สกุล
- ระดับการศึกษาอาชีพ.....
- ตำแหน่งผู้นำในหมู่บ้าน.....

ส่วนที่ 2 การเลือกประชาชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ของ องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ในหมู่บ้านของท่านมีการคัดเลือกตัวแทนจากประชาชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง
ของ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

2. การเลือกตัวแทนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล นั้น มีการ
คัดเลือกใหม่ทุกโครงการหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

3. ท่านมีหลักเกณฑ์ใดในการคัดเลือกตัวแทนในหมู่ของท่านร่วมเป็นกรรมการการจัดซื้อจัด
จ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

.....
.....

4.
- ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการคัดเลือกตัวแทนประชาชนร่วมเป็นกรรมการ
จัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใด

.....
.....

**ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือก กรรมการประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ
จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล**

1. ท่านคิดว่าวิธีการคัดเลือกกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชนที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางที่ใดที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
.....
.....
2. ท่านคิดว่ากรรมการตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านของท่านมีความรู้ความสามารถเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....

**ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์การ
บริหารส่วนตำบล**

1. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไร
.....
.....
2. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง ของ องค์การบริหารส่วนตำบล และมีอิทธิพลอย่างไร
.....
.....
2. ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ควรดำเนินการอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง
.....
.....
4. ความคิดเห็นอื่น ๆ
.....
.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(สำหรับสัมภาษณ์กรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชน
จัดซื้อจัดจ้าง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. องค์การบริหารส่วนตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ใหญ่ กลาง เล็ก
3. วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....
4. สถานที่.....
5. กรรมการที่ศึกษา ชื่อ - สกุล
ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....
ตำแหน่งผู้นำในหมู่บ้าน.....
เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่ พ.ศ.

ส่วนที่ 2 การได้รับเลือกเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ของ องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ในปีงบประมาณ 2547- 2549 ท่านเป็นกรรมการใดบ้างในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล

ปีงบประมาณ	จำนวนครั้ง		หมายเหตุ
	กรรมการ เปิดซอง/ พิจารณาผล	กรรมการ ตรวจการจ้าง	
2547			
2548			
2549			

2. ในหมู่บ้านของท่านมีการคัดเลือกตัวแทนจากประชาชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไร

.....
.....

3. การเลือกตัวแทนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล นั้น มีการคัดเลือกใหม่ทุกโครงการหรือไม่ อย่างไร
-
-

4. ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ท่านได้รับเลือกเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง ของ องค์การบริหารส่วนตำบล
-
-

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง

ลำดับที่	รายการ	ถูก	ผิด
1.	คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคา สามารถรับซองจากผู้เสนอราคาได้โดยตรง		
2.	การเปิดซองสอบราคากรณีปรากฏว่าราคาที่เสนอมาทูกรายต่ำกว่าราคากลางเกินกว่าร้อยละที่กรรมการควบคุมราคากลางกำหนดต้องมีการยกเลิกการเปิดซองสอบคาราคาในครั้งนั้น		
3.	กรณีที่มีผู้เสนอราคาค่ำสุดเท่ากันหลายรายต้องมีการกำหนดให้มีการจับฉลาก		
4.	กรณีที่มีผู้เสนอราคาค่ำสุด มีราคาสูงกว่าวงเงินที่จะซื้อจะจ้าง ต้องมีการเรียกผู้รับจ้างรายนั้นมาต่อรองราคา		
5.	กรณีที่มีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวหรือถูกต้องตามเงื่อนไขเพียงรายเดียวต้องมีการเสนอให้ นายกอบค.ยกเลิกการเปิดซองในครั้งนั้น		
6.	กรณีที่การเสนอราคามีราคาตัวเลขและตัวหนังสือไม่ตรงกัน ให้ยึดถือราคาตามตัวเลขเป็นสำคัญ		
7.	การตรวจรับงานถนนลูกรังบังคับต้องมีวิธีการตรวจ เช่นเดียวกับการตรวจรับถนนลูกรังแก้ไขปรับแต่ง		

ลำดับที่	รายการ	ถูก	ผิด
8.	กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานนั้นให้แล้วเสร็จตามกำหนด คณะกรรมการตรวจการจ้างสารตส่งระงับการก่อสร้างนั้นก่อนได้		
9.	เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจพบว่าการก่อสร้างไม่เป็นไปตามรูปแบบรายละเอียดสามารถบอกเลิกสัญญาได้		
10.	การตรวจการจ้างต้องตรวจการจ้างโดยเร็วนับแต่วันที่ได้ทราบการส่งมอบงาน แต่ต้องไม่เกิน 3 วัน		

ส่วนที่ 4 บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

3. ท่านได้เตรียมตัวหรือศึกษาข้อมูลอะไรบ้างก่อนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

.....

2. ท่านมีบทบาทอย่างไรบ้างในการเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

.....

3. ท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถของท่านอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อจัดจ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

4. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

.....

5. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านพบในการปฏิบัติหน้าที่การจัดซื้อจัดจ้างเกิดจากสาเหตุใด

.....

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

1. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไร

.....
.....

2. ท่านคิดว่าวิธีการคัดเลือกกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชนที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางที่ใดที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

.....
.....

3. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีอิทธิพลอย่างไร

.....
.....

...

4. ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ควรดำเนินการอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

.....
.....

5. ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....
.....

ศึกษารายการส่วนตำบลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง
การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. องค์การบริหารส่วนตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ใหญ่ กลาง เล็ก
3. วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....
4. สถานที่.....
5. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

1. ในองค์การบริหารส่วนตำบล ของท่าน ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้าง ได้
อย่างไร
.....
.....
2. กรรมการเปิดซองสอบราคา/พิจารณาผลการประกวดราคา และกรรมการตรวจการจ้างที่เป็น
ตัวแทนประชาชนมีการได้มาอย่างไร
.....
.....
3. การได้มาซึ่งกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชน มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีแนวทาง
ใดที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
.....
.....
4. การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไร
.....
.....

ส่วนที่ 3 บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

1. กรรมการเปิดซองสอบราคา/พิจารณาผลการประกวดราคาที่เป็นตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไร

.....
.....

2. กรรมการตรวจการจ้างที่เป็นตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไร

.....
.....

3.บทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการเปิดซองสอบราคา/พิจารณาผลการประกวดราคา และ กรรมการตรวจการจ้างที่เป็นตัวแทนประชาชน ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง ของ องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไร

.....
.....

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของกรรมการที่เป็นตัวแทนประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างมีอะไรบ้างและมีอิทธิพลอย่างไร

.....
.....

5. ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างมีอะไรบ้างและปัญหาดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใด

.....
.....

6. องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

.....
.....

แบบการสนทนากลุ่ม

**เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคา

1.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคา

.....
.....

1.2 สาเหตุของปัญหาของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา/
ประกวดราคา

.....
.....

1.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเปิดซองสอบราคา/ ประกวดราคา

.....
.....

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเป็นกรรมการตรวจการจ้าง

2.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

.....
.....

2.2 สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

.....
.....

2.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจการจ้าง

.....
.....

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดซื้อจัดจ้าง

.....
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางมารีณี บุญรอด
วัน เดือน ปีเกิด	8 พฤษภาคม พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ สถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองคะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน